

TÁJMŰVÉSZETI
ÖSVÉNY

Szabadtéri kiállítás
az Eger-víz mentén

Alkotók:

BALÁZS PÉTER

BECSKEI ANDOR

FREUND ÉVA

KŐ BOLDIZSÁR

KÖVICS MILÁN

KUNSZT KOLLEKTÍV

SZANYI BORBÁLA

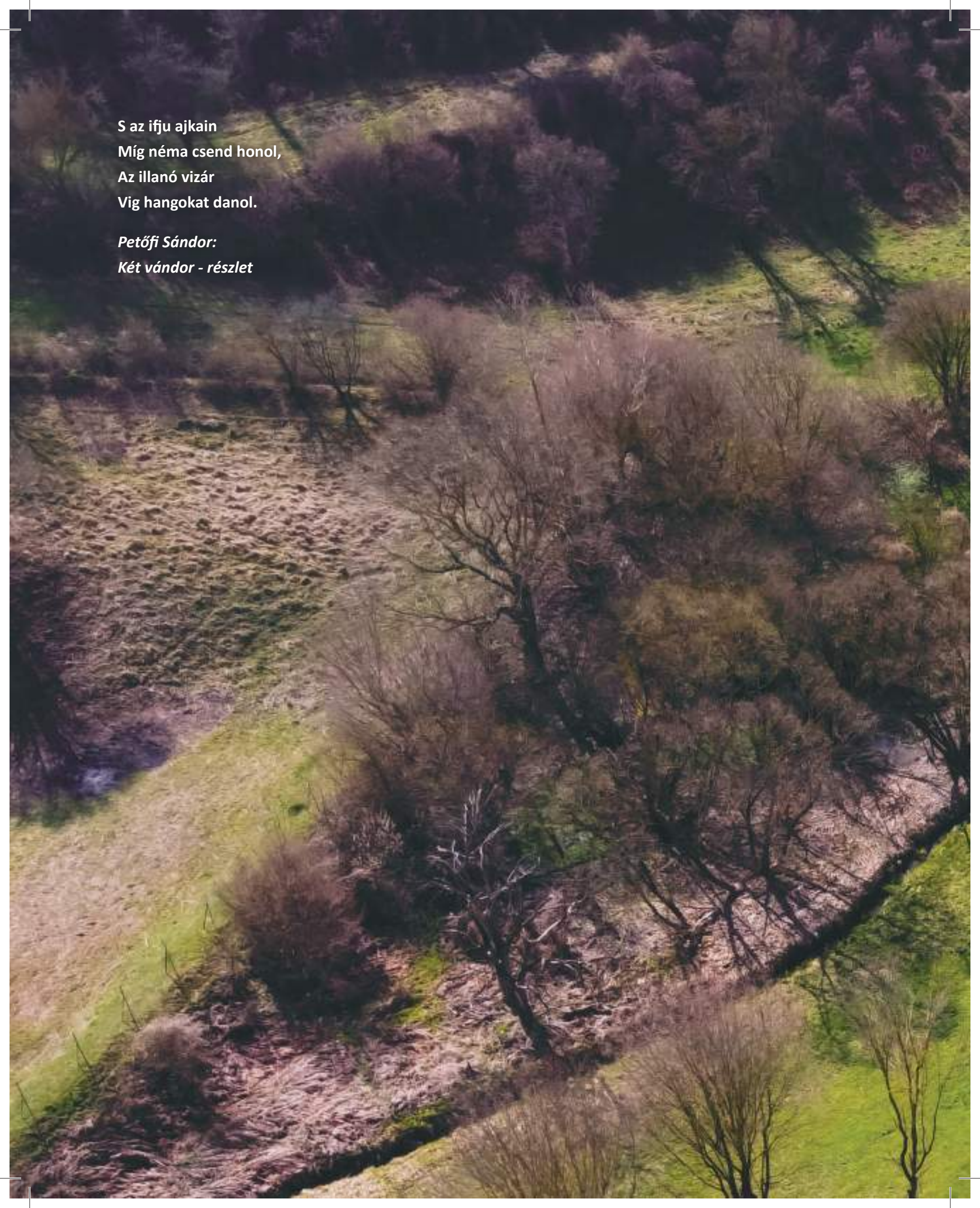
SZIRMAI NÓRA

SZURDI ÉVA

TÓTH ESZTER

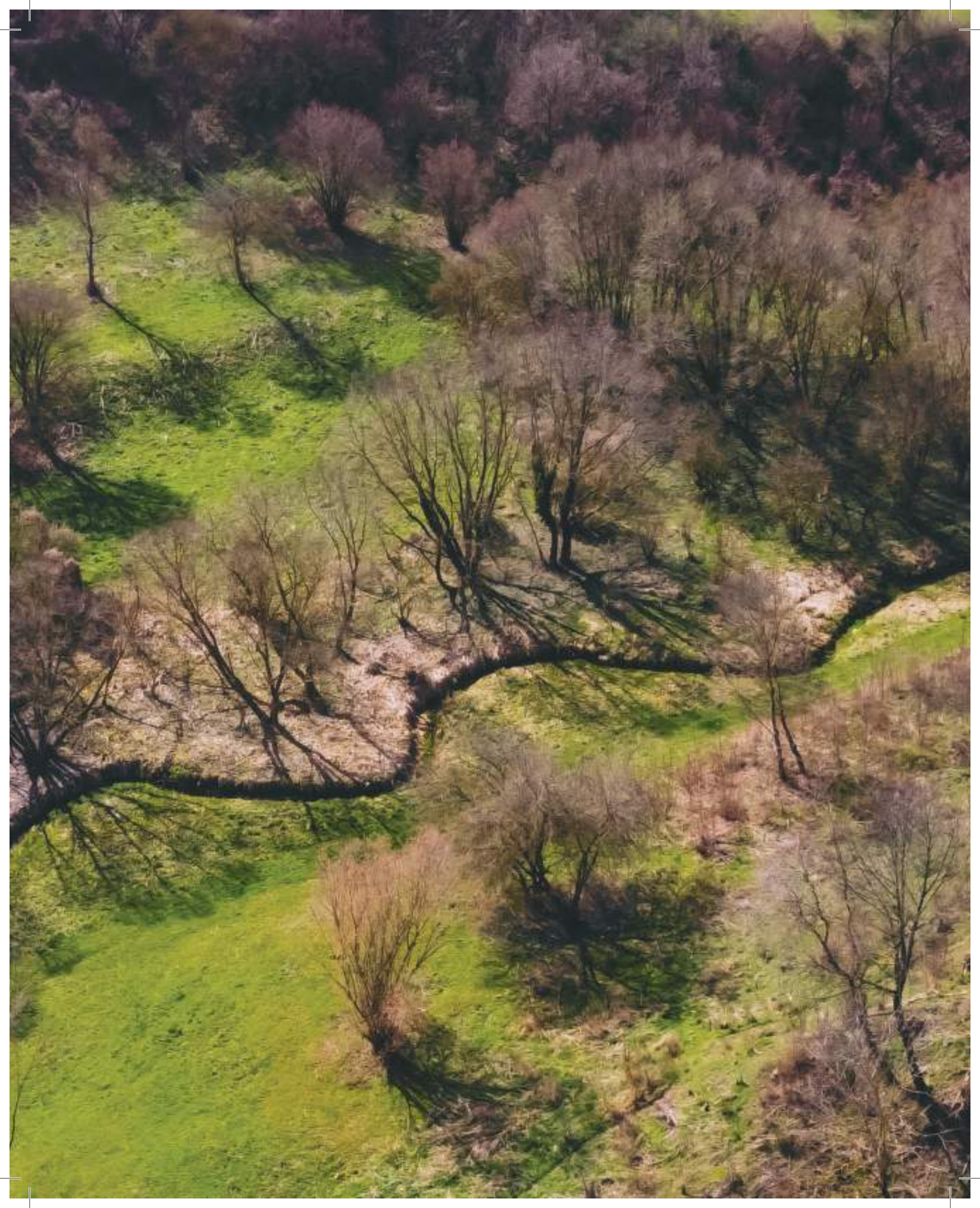
TÓTH TAMÁS

TURCSÁNY VILLÓ

An aerial photograph of a valley. A river flows through the center, surrounded by a dense forest of bare, brown trees. The surrounding hillsides are covered in green grass and some patches of brown earth. The lighting is bright, casting long shadows from the trees.

S az ifju ajkain
Míg néma csend honol,
Az illanó vizár
Vig hangokat danol.

*Petőfi Sándor:
Két vándor - részlet*

Híd, amely összeköt

kortárs műalkotás • találkozóhely • közösségi élmény

A kiállítás hívószava a híd. A híd utakat, embereket köt össze. A híd mint konkrét tereptárgy is szerepet kap a programunkban, hiszen a kapolcsi, vigántpetendi, monostorapáti hidak közelében található a tájművészeti alkotásokat. A kiállítás célja, hogy közelebb hozza a helyi természetet, elsősorban az Eger-víz értékeit az emberekhez, és egy olyan tágabb perspektívát adjon, amelyben újabb és újabb asszociációk, érzelmi és gondolati terek nyílnak meg. Az alkotások kínálta megállópontok nemcsak a művek befogadását szolgálják, hanem ösztönzik a látogatót arra is, hogy több részletet fedezzen fel a természetből.

A Híd Tájművészeti Ösvény a képzőművészetre fókuszál. Lehetnének akár egy rangos múzeumban is, itt azonban nem kell belépőjegyet váltanunk, nem zár be a kiállítóhely, szabadon piknikelhetünk, fesztelenül használhatjuk a teret.

A programunknak három meghatározó pillére van. 1. Műalkotások születtek. 2. Létrejött egy olyan tér, ahol a kortárs művészet találkozhat potenciális fogyasztóival, olyanokkal is, akik nem mennének galériába egy kortárs randevúra. 3. A közösségi élmény megélése, a helyi emberek aktív részvétele az alkotásban teszi különlegessé ezt a tájművészeti kiállítást.

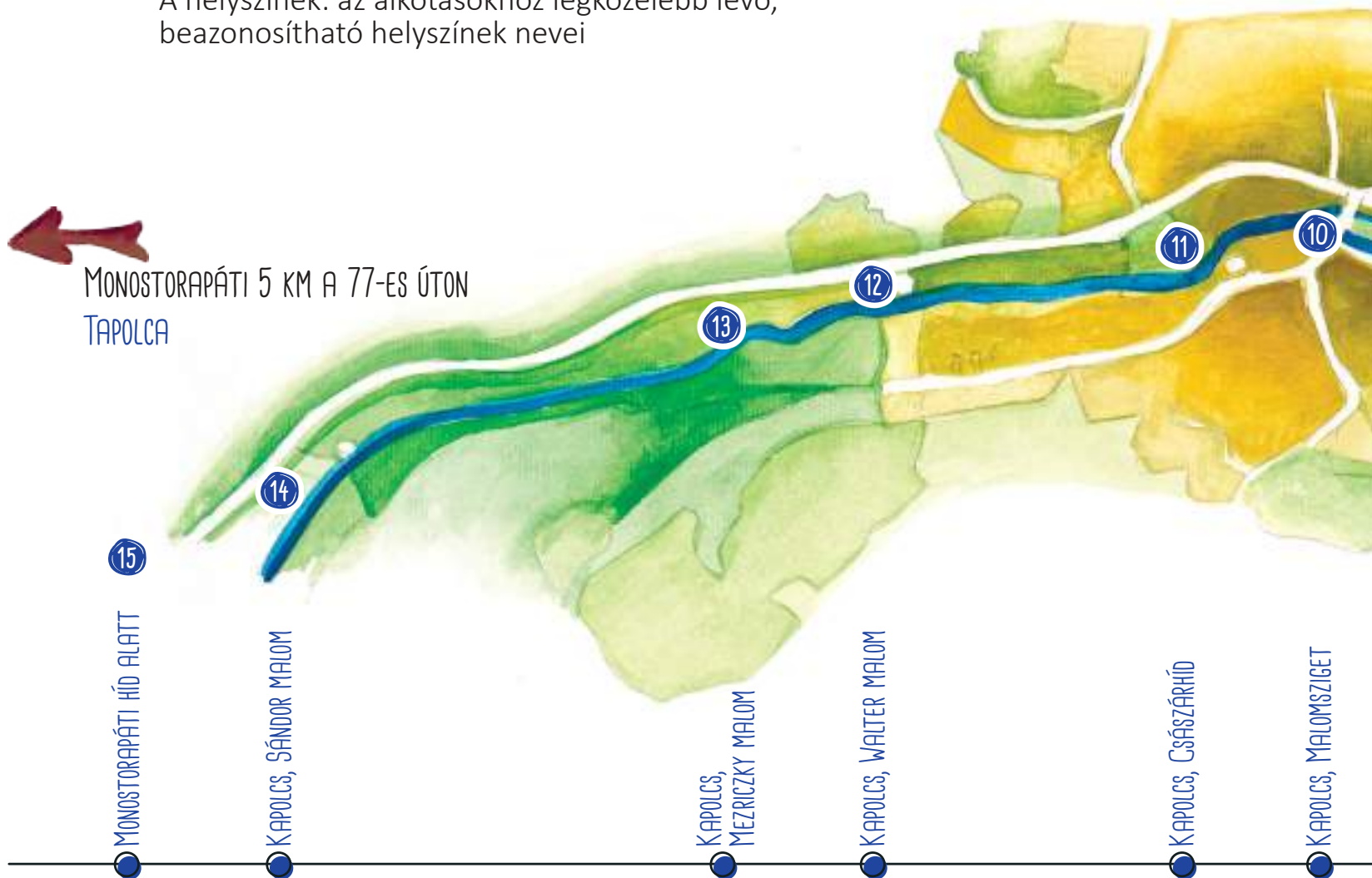
A kezdeményezés Magyarországon egyedi, ugyanakkor kapcsolatba hozható az ausztrál Bondi Beach Sculpture by the Sea szoborkiállítással, amely 25 év alatt civil kezdeményezésből intézménnyé nőtte ki magát. Évről évre megrendezett kiállításai az egyik legsikeresebb kulturális eseménnyé váltak Ausztráliában, újabb helyszínekkel gyarapodva.

Az EKF-programok sikerét az is jelzi, hogy egy-egy programcsomagból kinőnek kezdeményezések és alkalmassá válnak rá, hogy kiteljesedjenek. A Tájművészeti Ösvény eleve önálló művészeti projektnek lett tervezve, amely témájában kapcsolódik az Eger-víz 2023-as eseménysorozathoz. Olyan művészeti program, amely kiterjeszhető témában, térben és időben.

HÍD Tájművészeti Ösvény

Alkotók • alkotások • helyszínek

A helyszínek: az alkotásokhoz legközelebb lévő, beazonosítható helyszínek nevei

Az Eger-víz mentén húzódó sétány Nagyvázsony és Monostorapáti között tizenegy kortárs alkotó kifejezetten ide készített tájművészeti alkotásával hívogat (kul)túrázni. Mindegyik mű más-más módon közelít a természethez. Újraértelmeződnek és interakcióra hívnak meglévő tereptárgyak: egykori zsilipek szoborként vagy pszichológiai laborként kapnak új funkciót. A felnagyított rovarszárnyat idéző csipke kuckóba elvonulni, a nádlabirintusban pedig bolyongani lehet. A nagyvázsonyi várban a patak forrását kerámiabékák lepik el; máshol a fémdrapéria vizes posztóvá lényegül; néhány híddal odébb pedig kapolcsi történetek, illetve horgolt kézimunkák hurkolnak, fonnak hivat jelen és múlt közé. Megpihenni hívnak szobornak álcázott térbútorok, újraéled a kiszáradt vadalmafa, a patak

vízére mozdulnak – és lépnek az arra járókkal interakcióba – népmesei archetípusok. A természet az idővel karöltve egy „titkos kertet” is életre hív. Részt vevő művészek: Balázs Péter, Becskei Andor, Freund Éva, Kövics Milán, Kő Boldizsár, Szanyi Borbála, Szirmai Nóra, Szurdi Éva és Szabó Eszter, Tóth Eszter, Tóth Tamás, Turcsány Villó, a Kunszt Kollektív Kapolcs művészetterápiás csoport. A HÍD Tájművészeti Ösvény a Veszprém Európa Kulturális Fővárosa 2023 rendezvénysorozat medrében, a hozzá köthető Eger-víz patakművészeti örökség 13 településen a Balaton északi partján projekt részeként valósult meg Nagyvázsonyban, Vigántpetenden, Kapolcson, Monostorapátiban és Taliándörögdön.

NAGYVÁZSONY 11 KM A 77-ES ÚTON
VESZPRÉM

KAPOLCS, MALOMSZIGET

KAPOLCS, KALAPÓS HÍD

KAPOLCS, CSÓROMI MOSÓ

KAPOLCS, KŐSZEGI HÍD

KAPOLCS, KŐSZEGI MALOM

VIGÁNTPETEND, FEJFÁJÓS KÚT

VIGÁNTPETEND, ÚJ FAHÍD

VIGÁNTPETEND HATÁRA

NAGYVÁZSONYI VÁR UDVAR

1. Szurdi Éva- Szabó Eszter: **Békák**
Nagyvázsonyi vár udvar

2. Tóth Tamás: **Almafa**
Vigántpetend határa

3. Balázs Péter: **Varsa**
Vigántpetend, új fahíd

4. Becskei Andor: **Posztó***
Vigántpetend, Fejfájós kút

5. Turcsány Villó: **Zsilip-szálak**
Kapolcs, Kőszegi malom

6. Kunszt Kollektív: **Pomponhíd**
Kapolcs, Kőszegi-híd

7. Kunszt Kollektív: **Pletykakő**
Kapolcs, Csóromi mosó

8. Szirmai Nóra: **Lassan**
Kapolcs, Kalapos híd

9. Szurdi Éva: **Összeköttetés**
Kapolcs, Malomsziget

10. Kövics Milán: **Padok**
Kapolcs, Malomsziget

11. Tóth Eszter: **Barátság**
Kapolcs, Császárhíd

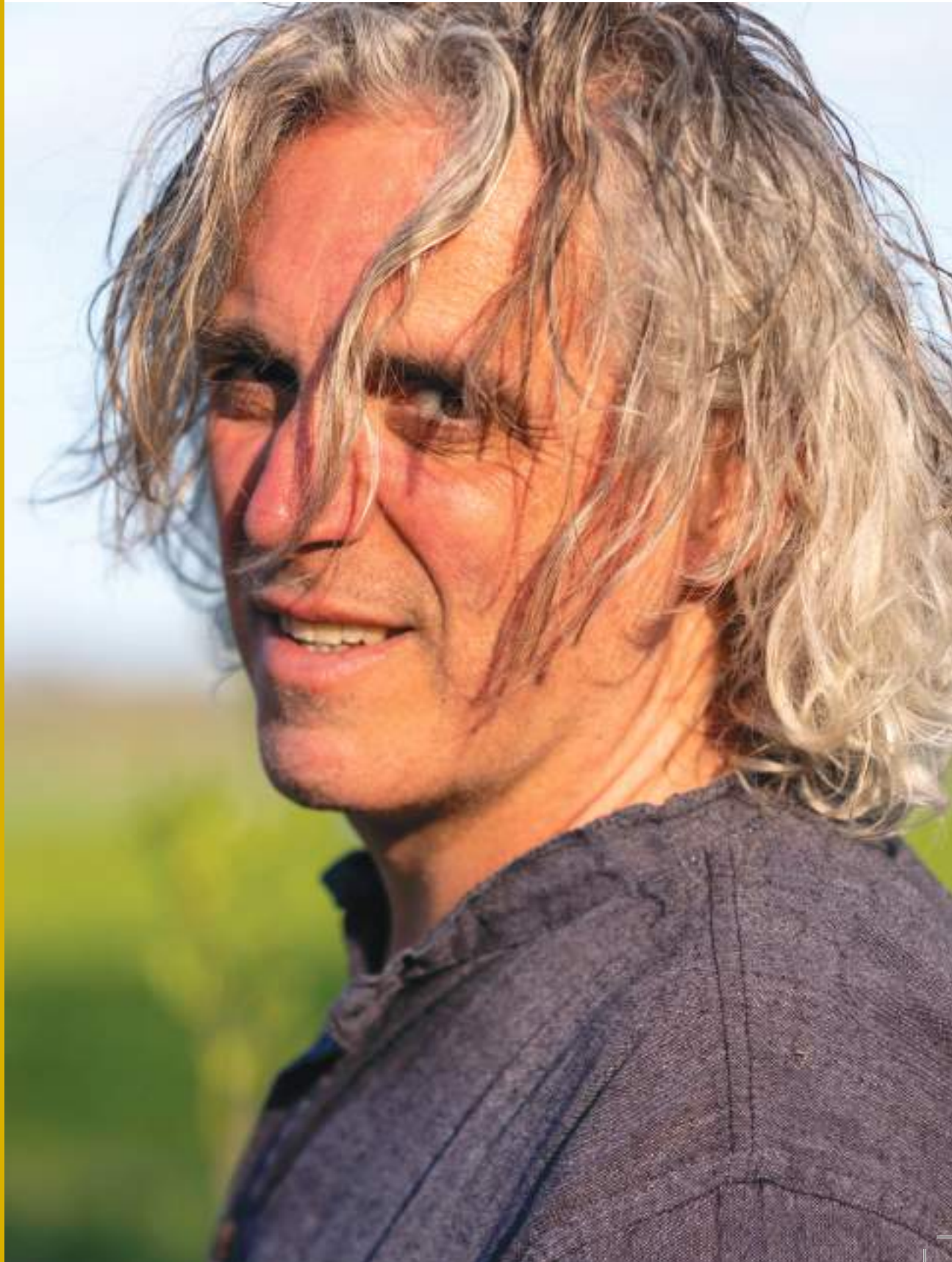
12. Becskei Andor: **Reflexió**
Kapolcs, Walter malom

13. Freund Éva: **Légszilip**
Kapolcs, Mezriczky malom

14. Szanyi Borbála: **Engesztelés**
Kapolcs, Sándor malom

15. Kő Boldizsár:
Patak meghajtású óriásszobrok
Monostorapáti híd alatt

*új helyen: Vigántpetend Önkormányzat udvara

Tóth Tamás

A lakberendezőből lett szobrász családjával 2013-tól él Mindszentkállán. Számtalan alkalommal a komáromi Mediawave-en készített tájművészeti installációkat a programok mellé afféle vizuális illusztrációként, illetve rendszeresen aktív résztvevője a Káli-medence művészeti életének is. Éveken át kiállítója volt a kapolcsi Művészetek Völgyének és résztvevője a Káptalantóti kézműves piacnak.

Kísérletező természetű alkotó, anyagai legfőképpen a fa és a kő. Kőmunkáiban és az enteriőrök tervezésében ugyanúgy vegyíti a szépséget és a funkcionalitást. Gyakran használ izgalmas, természetes anyagtársításokat: öreg deszkákkal, uszadékfával, kifordult gyökerekkel házasítja simára csiszolt kőszobrait. Kültérre gyakran kőből készit alkotásokat, melyekhez leginkább bibliai alakokat használ, mint angyalok, kerubok, Mária a kis Jézussal. Mindig is szeretett volna várat vagy templomot építeni, ezért „gondnoksága alá” vette ős-Mindszentkállya templomromát, illetve a Pécsely melletti Zádor-vár helyrehozatalában közreműködik – a kövek útmutatása alapján újraépíti a várkápolnát. A monumentális művek mellett, afféle másik végletként, kicsiben is alkot: egészen apró, finomra csiszolt ékszereket készít, többnyire azokat is kőből.

Tóth Tamás a HÍD Tájművészeti Ösvény részeként egy permanens installációt hozott létre: egy kiszáradt almafába „lehelt életet” mielőtt az végleg elpusztulna. Összesen három darab szőlővenyigéből és drótokból készült gömböt épített az almafa három pontjára. Az első, lombot imitáló gömb az ágak elágazásához, a második a fa tövéhez, míg a harmadik a patakmeder mellé került – mintha gurulna lefelé. Tóth Tamás kizárólag a természetben fellelhető anyagokat használta a formák kialakításához, mely efemer land art alkotásként él tovább. Ezzel a művészeti gesztussal a természet örökérvényű megújulását járja körül.

Tóth Tamás

Akármerre jártam a világban, mindig meglepődtem azon, mi mindent képes létrehozni a természet, ami mellett legtöbbször csak úgy elmegyünk. Pedig, ha csak egy picit hozzáteszünk ahhoz a csodához, amit alkotott, mindenki számára érezhető alkotás kerekedik ki belőle. Lehet, csak egy egészen kis darabot kell lehasítani valahonnan, esetleg máshova felragasztani, és kész a mű, amit már valószínűleg bárki észrevenne, ha elsétálna mellette egy folyó- vagy patakparton.

A Duna mellett nőttem fel, és ott éltem egészen addig, amíg át nem költöztünk a Káli-medencébe. Naponta jártam le a vízhez, és nagyon sokszor találtam olyan fát, amit két fűrészvágással át lehetett alakítani valamilyen műalkotássá vagy épp asztallábbá. Funkciót is kapott, ugyanakkor megvolt a szobor mivolta is.

Korábban sokat dolgoztam a Mediawave-en, Duna-parti színpadot alakítottunk ki, landartműhelyt csináltunk. Rengeteg mindent építettünk fel például uszadékfából. Volt

olyan év, amikor hatalmas vitorlásokat készítettünk szerszámok, eszközök nélkül. Máskor, a lányommal közösen, egy óriási tévéképernyőt raktunk össze.

Ami a keretbe került – az ott lévő növényzet –, az volt a látnivaló. Egy

héten át a Duna-parti dzsungel ment benne. Vagy csináltunk egy akkora koffert, hogy át lehetett rajta sétálni. Plakátkiállítást rendeztünk benne a korábbi

„A közös alkotás folyamata legalább annyira izgalmas, mint a végeredmény.”

Azt mondja, amikor először meglátta

a Vigántpetend határában álló

kiszáradt vadalmafát, úgy érezte,

ő maga az a fa.

A lakberendezőből lett szobrász

olyannyira a természet ihletettségében

alkot, hogy valóban könnyen lehet fának

nézni. A családja, az ősei erős,

eltéphetetlen gyökerekkel kötik

a múlt máig termő talajába.

A törzse az a szellemiség, amit

kompromisszumok nélkül képvisel.

Ágait a művei teszik egyre szerteágzóbbá,

lombkoronáját, terméseit pedig

a szakralitásból nyert fény táplálja.

Amit az anyag kiad

évek Mediawave-es filmplakátjaiból. Amikor Ács-ról Mindszentkállára költöttünk, egy teherautónyi uszadékfát vittem magammal.

Itt, ezen a környéken inkább az erdő és a kőbányák a lelőhelyeim: felugrom, és negyed óra alatt találok valamit, amiben meglátom, mi akar lenni.

Számomra nagyon fontos a szakralitás. Bár nem vagyok templomba járó, Istenhez és a szent családhoz megmagyarázhatatlanul szoros kötelék fűz. Volt egy időszak, amikor szinte kizárólag Jézust és Máriát adta ki az anyag – azért készült annyi feszület, Mária-szobor vagy kisplasztika.

Mélyen hiszek a gondviselésben. Mindig is szerettem volna templomot és várat építeni. Mindszentkállán van egy templomrom, még az ősfaluhoz tartozhatott. Mikor ideköltöttünk, kitűztem magamnak, hogy előbb vagy utóbb gondnokság alá veszem. Feljárom füvet nyírni, táblákat kirakni – szeretném valamiképpen láthatóvá tenni. Senki nem mondta, senki nem kérte. Érzem, hogy dolgom van vele. De ilyen a Pécsely melletti Zádor-vár is, melynek az újjáépítésében veszek részt. Egy történelmi rendezvényre vittem a fiamat, ott derült ki, hogy éppen kőfaragót keresnek, aki a meglévő kőnyomok alapján rekonstruálni tudja a várat. A kápolna az első, amit visszaépítenek. Beadtam rá terveket, az Örökségvédelmi Hivatal pedig elfogadta. Ebben is benne van a szakralitás.

A gondviselés mellett a közösség erejében is hiszek. Néhány éve összetalálkoztam egy akkor még a MOMÉ-n tanuló csoporttal, akik szerettek volna létrehozni egy nagy méretű madárinstallációt, de akkor ez valamiért nem jött össze nekik. Felajánlottam, hogy a következő év nyarán legyen nálunk

egy alkotóhét, csináljuk meg közösen a madarat. Készült róla egy makett, összevásároltunk hozzá 600 kiló fát, 8-10 kiló csavart és az udvarunkban 4-5 nap alatt feldolgoztuk.

Közösségi műhely volt, bárki hozzátehetette a munkáját.

Amikor készen lett, és közel 20-an megemeltük, hogy az udvarból kivigyük a közterületre, úgy éreztük, repül a hat mázsa. Ekkora ereje van a közösségi munkának. Eufórikus pillanat volt.

A közös alkotás folyamata legalább annyira izgalmas, mint a végeredmény. Ugyanakkor, ha van valami, ami kifejezetten nekem fontos, azt szeretem a magaménak tudni. A Vigántpetend határában álló kiszáradt almafában azonnal azt láttam, nekem való feladat. A maradék szépséget szerettem volna megmutatni azzal, hogy hozzáteszek egy keveset szintén halott növényi anyagok, szőlőtőkék felhasználásával. Ez a fa az elmúlt száz évben nagyon sok mindent látott. Most őrt áll. Küszködik az idővel, az elemekkel, de amíg a földben kapaszkodik, addig él, hiába nincs rajta levél, és korhadtak az ágai. Azt szeretném, legyen ez az utolsó nagy virágzása!

„Ha csak egy picit hozzáteszünk ahhoz a csodához, amit a természet alkotott, mindenki számára érezhető alkotás kerekedik ki belőle.”

Balázs Péter

Balázs Péter természetművész. A Magyar Iparművészeti Főiskola kerámia-tanár szakán végzett mint kerámiaipari formatervező, rajz-vizuális kommunikáció szakos középiskolai tanár. Posztgraduális tanulmányait kerámia-szobrász szakon végezte a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen és ugyanott doktorált, majd 2021-ben habilitált. Kutatási témája a táj revitalizációja a természetművészeti művésztelepek programjában. Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Képzőművészeti Tanszékének képképzés szakán – az országban egyedülállóként – természetművészet specializációt indított.

Sokrétű művész, az alkotás mellett tanulmányokat ír, szimpóziumokat és kiállításokat is szervez. Egyetemi docens. Önálló tárlattal mutatkozott be többek között a budapesti MAMŰ Galériában és az Artus Kortárs Művészeti Stúdióban. Csoportos kiállításokon művei szerepeltek Kínában, Indonéziában, Koreában, Németországban és számos budapesti és vidéki helyszínen. Köztéri munkái megtalálhatók hazai városokban, többek között Pécsen, Veszprémben és Tolcsván, illetve külföldön is: Székelyudvarhelyen vagy Kronbergben (Ausztria).

Természetművész munkásságának (és kutatási területének) középpontjában egy újfajta térélmény, a tájjal való azonosulás lehetősége áll. Fontos számára az ökológiai megközelítésű gondolkodás, az adott hely sajátosságainak felhasználása. „A térrel kísérletezik, a teret szerkeszti, teret „vág” ki téből, mikrokozmoszt a makrokozmoszból (Barlanglakások). Célja, hogy részjelenségek helyett az egymással összefüggő elemek egészét alkotó rendszerét kutassa. Ezért nem meglepő, hogy az egység gondolata visszatükröződik szinte valamennyi munkájában.” (Lisányi Endre)

Balázs Péter a HÍD Tájművészeti Ösvény részeként helyspecifikus alkotást hozott létre a vigántpetendi híd oldalában. A hullám formájú, nádból készült interaktív sétány arra készíti a látogatókat, hogy áthaladjanak rajta és felfedezzék a feltáruló tájat.

Balázs Péter

Mindig is a közösségi érzés mozgatott. Ezért is mentem vissza a tanulmányaim után Noszvajra, a falumba, ahol szerettem volna megteremteni egy alkotótelepet, egy együtt gondolkodó társaság bázisát. A képzőművészeti mesteriskolában velem együtt végzett hallgatókkal közösen létre is hoztuk 1977-ben a Farkaskő Noszvaj Barlang Művésztelep Egyesületet, ami tájszobrászati programként indult. Egy mámoros szilveszter éjszaka után kimentünk a falu szélén lévő barlanglakáshoz, ahol ott és akkor meg is született a vízió: ha a hagyományos természeti formákhoz, építészeti emlékekhez hozzátesszük a saját gondolatainkat, azzal valami új minőséget lehet teremteni.

Akkoriban még nem hívtuk ezt természetművészetnek, nem is nagyon létezett a fogalom. Inkább egyfajta erőterre próbáltunk rezonálni. Érzékenységgel fordultunk a táj, a hagyományok és a szakmánk felé. A plasztikai alakítási lehetőségek mozgattak bennünket. És bár a művésztelepünk hátterét olyan jól működő korábbi gyakorlatok adták, mint a Bencsik István-féle vagy a Nagyatádi Művésztelep, egyedi volt abból a szempontból, hogy máshol nemigen foglalkoztak tájalakítással.

Amikor 1995-ben tanítani kezdtem az akkor még Esterházy Károly Tanárképző Főiskola vizuális művészeti képzésében, már magától értetődött, hogy

„Ha a hagyományos természeti formákhoz hozzátesszük a saját gondolatainkat, azzal valami új minőséget lehet teremteni.”

Az együtt alkotásban látja a művészet

talán legfontosabb lényegét.

Közösséget keres, teremt és őriz.

Joseph Beuys gondolataival szólva:

az embereket bevonva,

a teremtő energiákat használva

próbál egy más életminőséget

megteremteni. Az adott környezetben

fellelhető talált anyagok izgatják leginkább.

Legyen szó akár hordódongáról,

vályogról vagy nádról, műalkotássá válva

filozofikus magasságokba emelkednek.

Hivatásos természetművész

a tanítványaimmal is téralakítással fogunk foglalkozni. Kivitettem őket a tájba, és megmutattam nekik, hogyan lehet másképp, nem a galériás rendszerben kezdeni valamit a környezetünkkel.

Akkoriban találkoztam Josef Beuys és a közösségi plasztika gondolatiságával, azaz, miként lehet az embereket bevonva, a teremtő energiáikat használva egy más életminőséget teremteni.

Konkrétan a természetművészet csak 2008-ban bukkant fel a látóteremben. A vizuális tanszék újdonsült tanszékvezetője, az e téren már komoly nemzetközi tapasztalattal rendelkező Erőss István javasolta, hogy indítsunk egy új szobrászati formával kísérletező szakot. Akkoriban már sokat foglalkoztam ennek az egésznek az elméleti hátterével is: a doktori dolgozatom a barlanglakások hagyományos, illetve kortárs felhasználásáról íródott. Hogyan ér össze a kettő, miként változott meg az emberek tér- és természetérzékelése az idő előrehaladtával. Ezek a dolgok aztán mind belekerültek az oktatásba – elindult a természetművészet képzés Egerben.

A kulcsszó nem a puszta tájalakítás, hanem a térképzés lett. Megvizsgálom, hogyan építi fel a körülöttem lévő természet a maga formáit, illetve hogy a helyi anyagok felhasználásával miként tudok ehhez a művészeti gesztus által kapcsolódni. Keramikusként és kerámiaszobrászként először az agyaggal próbáltam ezeket a formákat az anyag saját nyelvére átírva értelmezni. Menet közben aztán, ahogy teltek az évek, kíváncsi voltam arra, hogy ez a fajta szerkezetépítés más anyaggal hogyan működik. Azért kezdtem el készíteni vas szobrokat, azért kezdtem talált anyagokkal dolgozni. Mindig

a kezemben fogott matéria formaalkotó lehetőségeit keresem, ami reflektál a körülöttünk lévő organikus világra.

Most elsősorban az izgat, hogyan lehet nagyléptékű tereket alakítani például olyan esendő anyaggal, mint amilyen a nád. Nagyon érdekel a talált anyagokból való organikus építkezés is, ami a dongaszobrainnál jelenik meg.

A Vigántpetend határában felépített nádlabirintussal is egyfajta intenzív térélményt szerettem volna adni. Nagyon szép itt a táj, a vízpart miatt az almafa mindig is virágozni fog. Jó, hogy egy hídon lehet megközelíteni.

Azáltal, hogy bemegyünk egy látszólag zárt térbe, felerősödik egyfajta univerzális mozgás. Az ember akaratlanul is megpróbál nyitott tudatállapotban jelen lenni. Kíváncsi rá, hogy amit lát, azáltal a saját gondolkodása meg a helyszínben rejlő lehetőségek miként kezdenek el egymásra rezonálni. Bele kell kombinálni az élménybe az efemeritást is. Az alkotás idővel elpusztul.

„Mindig a kezemben fogott matéria formaalkotó lehetőségeit keresem, ami reflektál a körülöttünk lévő organikus világra.”

Nádépítők:

Balázs Péter

Balog Tamás
Batbileg Baljinnyam
Becskei Andor
Bogdán Gábor
Csejtei Orsi
Ekbauer István
Kassai Bálint
Kovács Rózsa
Márvány Elli
Márvány Péter
Meszes Timi
Munkhbat Enguun
Nyíró Viktor
Rácz Nóra
Sivó Imre
Szemző Dávid
Szemző Jónás
Szirmai Nóra
Torma Zsombor

Turcsány Villó

Sokszínű alkotó, a hazai kortárs művészeti élet meghatározó egyénisége: munkásságában a plasztikai, performatív, hangművészeti illetve „live act” alkotások egyaránt jelen vannak. Jelenleg a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem doktorjelöltje, kutatási témája a kortárs installáció mint hibrid médium. Számos hazai és külföldi elismerésben részesült. Önálló tárlattal mutatkozott be többek között a Budapest Galériában, a Kiscelli Múzeum Templomterében és a Magyar Nemzeti Galériában.

A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola Multimédia DLA tudományágán végzett művészeti kutatási területe tágabban értelmezve a téralkotó design (environmental art, spatial design). Fizikai tér és szoftveresen generált generatív kép, illetve audio tartalmak között alakít ki kapcsolódási pontokat, az objektív tér szubjektív transzformációjával személyes és egyedi időérzet létrehozására tesz kísérletet egy adott installatív mű keretei között. Kreatív látványtervező-téralkotó módszertan alkalmazását indította el oktatói programjában, melynek során a mozgókép, térinstalláció-design, illetve az interaktív művészet műfaji sajátosságainak megfelelően a fókusz a látvány tervezésére irányul, és amely különböző hangsúlyokkal egyaránt alkalmazható filmes és multidiszciplináris műfajok egyetemi oktatásának területén.

Turcsány Villó a HÍD Művészeti Ösvény részeként Zsilip-szálak címmel permanens installációt hozott létre: a kapolcsi tájban található zsilip maradványát egy fizikai interaktív objektvé alakította. Az installáció mozdítható elemek rendszeréből áll, melyek mozgatás vagy kilengés révén kapcsolatba kerülnek a változó közeggel, valamint a befogadóval. Így válik „egy részvételen alapuló köztéri művészeti gesztussá”.

Turcsány Villó

A szobrászatot mindig is úgy láttam, mint egyfajta termegfogást: a térben kimerevítve közvetíteni egy-egy szubjektív, adott esetben múltékonny tartalmat. A Magyar Képzőművészeti Egyetemen a kilencvenes évek elején figuratív, ugyanakkor narratív munkáim voltak, a plasztikák karakterét erőteljes színekkel erősítettem meg. Első önálló művem, amely komolyabb kiállításon szerepelt, a Kék madár címet viselte – a talajtól elrugaskodott, súlypontja kibillent. Lány köracélból készítettem a vázát, papírmáséból a testet. Ez a plasztika sarokpont volt számomra, „kiszólt a térbe”.

Az ezt megelőző kezdeti állapot gondolati mátrixából – amelyben ott kavargott a dramaturg szerep, a staging, a hang – elindultam az autonóm művészet felé. A kétezres évek elején több anyagspecifikus – például tűz-, hó-, sósobrászati – szimpóziumon, művésztelepen vettem részt. A fizikai valójukban megmaradó munkáim mellett a folyamatművészet kategóriájába eső műformákkal is foglalkoztam, mely nagyon távol állt az akkori galériaművészettől. Aztán az EGY-ből újra TÖBB lett, számos stáción végighaladva a nonfiguratív téralkotás irányában, egyfajta letisztult viszonyrendszer alkotóelemei alakultak ki.

A függesztett munkák egy újabb csomópont a pályámon. Az első programozott mozgást tartalmazó

„Az első programozott mozgást tartalmazó kiállításom koncepciója a templomtorony objektív időjelző funkcióját vette alapul.”

A tudatosság és az intuíció pengeélén táncol.

A művek saját kisugárzása izgatja,

a szubjektív-objektív reflexiók

egzisztencializmust idéző dinamikája.

Ahogy ő fogalmaz, téralkotó művészet az övé:

benyúlás, körbejárás, mozdulás, ritmus.

Jelek a térben. Jelek a tájban.

Korai tinédzser éveiben a színházi dramaturgia,

a díszlettervezés és a karmesteri pálya is

érdekelte, aztán mégis a szobrászatot

választotta, integrálva művészetébe

a dramaturgiát, a tértervezést,

a zenét, sőt még a vezénylest is.

Ritmusképletek térben

kiállításom a Kiscelli Múzeum Templomterébe tervezett Inga-hangolás, melynek koncepciója a templomtorony objektív időjelző funkcióját vette alapul. Az ingák által bejárt út-vonalak mozgó struktúrákat alkottak, ritmust teremtettek, folyton változtatva, áthangolva a néző által birtokba vehető teret. Az installációt, közvetlen előzményként, kiegészítette egy korábbi műegyüttes, az auDIO vol.1. című, saját hangzással rendelkező marokszobrok függesztett csoportja. A Kiscelli templomtér bejárati terében installált plasztikák kézbe foghatóak, hang-ritmus kísérletekre alkalmas hangszerekként is felhasználhatóak voltak.

Mideközben a kétezres évek elején (2004-re datálhatóan) aktív szerepet vállaltam a kortárs kísérleti zene területén. Egy időre a téralkotás az audio munkáimtól elkülönülve fejlődött, lényegében csak 2021-ben, a Trafó Kortárs Művészetek Házában bemutatott Pulzusimpulzusok című kinetikus installációmban ért össze a két művészeti terület.

Ez alkalommal a mozgatott plasztikák személyre szabott hangélménnyel, és a nézők mozgásának függvényében pillanatnyi, változó jelrendszerrel egészülhetettek ki. A valós időben modulált hangképek variációi és változásai a befogadói jelenlét, az ingamozgások és a vetített generatív kép együttes jelenlétére reflektáltak. A művet kiegészítő élő elektronikai improvizáció audio alapanyagát a kinetikus installációt működtető négy programozott motor modulált hangképe alkotta.

Következő kompozícióimban is leginkább a bejáró közönség jelenlétéből egy másik médiumban megjelenő ritmusképlet kialakítása, a térbeli nonfiguratív dramaturgia az, ami kihívást jelent számomra.

Időről időre a természetben megjelenő projekteket is végigvittem, de nem nevezném ezt a fajta tevékenységemet természetművészetnek. A finnországi Vantaa város mellett elhelyezkedő művészeti központban ásott formáim időszakos installáció-terre, vagy a faragott vulkanikus kő-plasztikáim, amelyeket az Adriai tenger szélén a fotográfia műfajában fogalmaztam újra, jelek, ugyanakkor narratívát hordoznak.

A kapolcsi Zsilip -szálak című munkám reflektál a zsilip eredeti funkciójára. A víz az útját a maga mesterséges, geometrikus vonalaival átvitt értelemben,

bizonyos ritmusképletet magában hordozva törli meg. A zsilip eredetileg visszatartja a vizet, megduzzaszthatja, tehát az emberi beavatkozásnak köszönhetően a patak folyásának mozgására merőlegesen közbeiktat egy függőleges képződményt.

A mérnöki munkával létrehozott, egy irányban mozdítható, vízre merőleges rozsdamentes acél Zsilip-szálak egyfajta fésűként is elgondolhatók.

Mint mikor az ember a hajába túr.

„A víz útját a maga geometrikus vonalaival, bizonyos ritmusképletet magában hordozva törli meg.”

Kunszt Kollektív tagjai,
akik a HÍD projektben
rész vettek:

Baukovács Krisztina

Bocskay Ili

Budai Viola

Göntér Eszter

Hámori Edit

Horváthné Reni

Koltai Piroska

Kovács Rózsa

Kövecses Móni

Márvány Elli

Márvány Gabi

Nyíróné Márti

Szaszkó Andi

Varga Szilvi

valamint

Orbánné Piroska néni

Kunaszt Kollektív

A Kunaszt Kollektív művészetterápiás csoport Kovács Rózsa grafikusművész, művészetterapeuta vezetésével 2021-ben alakult Kapolcson. A felnőtt csoport résztvevői helybeliek, jellemzően nők. Állandó tagjai révén a csoport erős helyi közösséggé vált.

A képzőművészeti jártasság, a jó manuális készség nem feltétele a tagságnak, és a csoport célja a mindenkiben rejlő önkifejezés megtalálása és az önismeret fejlesztése. A résztvevők ugyanúgy megélik azokat az emberi sorsokat, amelyeket Kapolcson élő elődjeik. Így a közösség könnyen azonosul a hajdanvolt mosó asszonyok együtt dolgozó, kézimunkázó és pletykálkodó világával, és talán a szerepüket is továbbviszik.

A HÍD Tájművészeti Ösvény projektben a Kunaszt Kollektív a patakhoz fűződő helyi történetekre, valamint a mosóban összegyűlt asszonyok világára reflektál, két egymáshoz kapcsolható helyszínen: a Csóromi mosónál és a Kőszegi-hídnál. Míg a Csóromi mosó fehérekbe ágyazott, személyes történetei, az intim, forgalomtól elzárt területen az elmélyülést szolgálják, addig a Kőszegi-híd színesbe öltöztetett harsánysága már messziről vonzza a tekintetet. A Kőszegi-híd stílusváltozásai; a boltozatos kőhid kiegészítve betonkoszorúval és vaskorláttal; reprezentálják a falu életének korszakait, amelyben megfér egymás mellett a hagyományos falusi gazda és az ingázó bányászjáratos ipari munkás emléke. A híd becsomagolásával a női otthonteremtés készségére, a fölösleges díszítgetés (pompon) szépségére hívják fel a figyelmet az alkotók. A női kézimunkát gazdag és összetett jelentésháló veszi körül. A kötés, horgolás készítése megtartó erővel bír: tapintatosan kapcsolódnak hagyományainkhoz, közvetítik az örökség rituális jelenlétét. A hagyományos technika termékeny terepe a kortárs képzőművészetnek. Legtöbbször a tevékenység repetitív, meditatív jellegére irányítják a figyelmet.

Kunst Kollektív Együtt

Jó együtt, számomra ez a közösség az életető Kapolcs. Az együtt dolgozásban az is jó, hogy ez nem a versengés terepe. Nem az a legfontosabb, kinek az ötlete, hanem az, hogyan válik egy ötlet közösségivé. Az együttműködésünkben van az erő. Még ennek a mostani projektünknek is van terápiás hatása: változunk – a másik elfogadása, értése közben – mi magunk is. A tervezési folyamat átélése és megértése mellett fontos, hogy megérezzük azt a különbséget, ami az élet és a művészet között van. Az élet az, hogy száradnak a ruhák egy madzagon. Az életben fontos, hogy a madzagot könnyen elérjük. A művészetben „a ruhák fényesen, suhogva, keringtek, szálltak a magosba”. Ehhez a magosban fénylő suhanóhoz több érzelemmel, gondolattal tudunk kapcsolódni. A madzagot nem kell elérni, mások lesznek a szempontjaink. Ha kihúzzuk a kiállításunk madzagját, ügyelnünk arra kell, hogy ne nyakazzon le senkit, ne legyen balesetveszélyes, ezért jó magasra kell raknunk. Viszont a ruhák, azok fényesen suhogva emlékeztessenek az anyánkra, nagyanyánkra, a hajdan mosó-pletykálkodó asszonyokra.

Kovács Rózsa, a csoport vezetője

Hámori Edit

Nagyon sokszor megdöbbenek, hogy itt lakunk egy 300 fős faluban, és fogalmunk nincs róla, ki milyen körülmények között él. Szerintem az embereknek az egyik legnagyobb hiánya, hogy a közösséget hogyan tudják megélni.

Nyíróné Márta

Kapolcs a szülőfalom. Itt nőtem fel, itt jártam iskolába, az egész családom itt lakott. Próbáltam máshol is élni, de a szívem mindig hazahozott. Amikor Somogy megyéből visszaköltöztem, még itt voltak a szüleim, akik támogattak. Nemrég veszítettem el a férjem, így most a közösség támogat. A KUNSZT-ba is Laci miatt jöttünk, ő mondta, ha már van ilyen, menjünk – korábban nem volt jellemző, hogy összejártak volna az emberek. Aztán a csoportra hagyott. Sokat ad nekem ez az együttlét és a HÍD projekt, visszakaptam például a kézimunkázás örömét.

Baukovács Krisztina

Mindig is számtalan ide-oda szálon kötődtem a művészethez. Az eredeti szakmám, az építészet is valamelyest a képzőművészet része, mégsem gondolom, hogy művész lennék. Leginkább talán a kortárs gondolkodás vonz, a közös alkalmainkban is az az öszetettségek volt számomra a

legszebb, ahogy a vizuális alkotás mellett megjelent a verbalitás. Ahogy a képzőművészet és a szavak együtt mozgattak meg bennünket. A HÍD-projektnek mi vagyunk az egyetlen olyan résztvevői, akik csoportosan alkottak, ráadásul kapolcsiként. Így az elhangzó és leírt mondatok az időbeliséget, a hagyományt is hordozzák.

Bocskay Ili

Kapolcsi születésű vagyok, mindig is nagyon érdekelt a falu története. A nagyszüleim beszélgetéseiből, mesemondásuk alapján iszonyú sok történet rögződött bennem, melyeknek később utána is olvastam. A mosókútnál is történeteket, kapolcsi emberek gondolatait festettük fel a bazalt falra. Ide az asszonyok hétfőnként jártak le ruhát öblíteni – nagyrészt mindenki hétfőn mosott, vasárnapról maradt ebéd, ráérték. A falu legkülönbözőbb részeiről érkező emberek találkoztak itt. Volt, aki nem is vitt ruhát, csak lement vízért, hogy meghallgasson vagy elmondjon egy-két pletykát. Úgy érzem, ezzel a Tájművészeti ösvénnyel a falu gyarapodik, és a Kapolcsra látogatókat is tudjuk általa gazdagítani. Szeretném, ha az itt élő emberek is tudnák ezt értékelni.

Márvány Elli

Kapolcson élek én is kicsi gyerekkoromtól kezdve. Rengeteg történet kavarg bennem is. Egyszer – már polgármester voltam – jött egy rendőr, valakit keresett a faluban, valaki után nyomozott. Kérdezte, ismerem-e az illetőt. Mondtam neki, van nekem egy telefonkönyvem, megnézzük, benne van-e. Persze, hogy benne volt. Mondtam aztán azt is, aki ebben a telefonkönyvben nincs benne, az nem létezik. Akkor gyorsan írjon bele – felelte erre ő.

Márvány Gabriella

Az első emlékem Kapolcsról, hogy autózunk át rajta – Tapolcáról megyünk a keresztszüleimhez Veszprémbe –, beérünk ide a völgybe, és én azt érzékelem, hogy irreálisan kicsi minden. Gyerekkoromban konkrétan azt képzeltem, hogy itt tündérek laknak. Amikor ideköltöztem, egy nyüzsgő nagyvárosból, sokkolt a csönd. Ha este kinéztem az ablakon, összesen 7 darab lámpát láttam. Elképzelni sem tudtam, hogy fogok élni egy ennyire kicsi helyen. Ma már teljesen otthon érzem magam itt, és örülök neki, hogy a kisfiam már ide született. És hogy ott játszik a többi gyerekkel a Kőszegi-hídnál, a mellette lévő fa a bunker, és én meg tudom neki mutatni, hogy nézd,

azt ott anya horgolta. Jó kapolcsinak lenni, jó ilyen kis helyen élni. Sokkal több mindent fedez fel az ember magából.

Göntér Eszter

Kapocsi vagyok én is, és bár már nem itt élek, mindig ide jövök haza. Itt van a családi fészek. Emlékszem, kislánykoromban milyen mesebeli dolognak tartottam a falunkban lévő „hétforrást”. Elsőre csalódás volt, ahogy megláttam a kiszélesedő patakot, de aztán apa az ölébe vett, és amikor megmutatta a víz alatt felbugyogó forrásokat, rögtön visszanyerte a varázsát. Ez volt a hóvirágos helyünk is, mindenki ide járt hóvirágot szedni a faluból, amíg még lehetett. Itt mindig közösségben voltunk, ahogyan a művészetterápiás csoportban is vagyunk. Számomra a legpozitívabb a tagok között kialakult mérhetetlen bizalom. Akármenynyire különbözőek vagyunk és eltér a gondolkodásunk, meg tudtunk nyílni egymás előtt. A KUNSZT egy bizalmi kör.

Varga Szilvia

Én is tősgyökeres kapolcsi vagyok, nagyapám itteni cigányzenész volt. Minden ide köt: a családom, a munkám, a barátaim, az emlékeim. Szeretem az itteni közösséget, az embereket, akikkel kapcsolatban vagyok. Bár adódnak ellentétek, egy jó ügyért

mindig össze tud fogni a falu. 2000-ben például fákat ültettünk a Kapolcs és Dörögd közötti úton – ma már hatalmasak. 15 éves voltam, de élénken él bennem, ahogy Kapolcs tűzoltóautói hordják a patakból a vizet öntözni. A dörögdielindultak az egyik oldalról, a kapolcsiak a másikkól: félúton találkoztunk. Akár a hídon.

Szaszkó Andrea

A KUNSZT-nak leginkább az önismereti része érdekelt, nagyon tetszett, hogy a művészetén keresztül tudhatunk meg magunkról olyan dolgokat, amelyek azelőtt maximum a tudatalattiban jelentek meg. Arra egyáltalán nem gondoltam, hogy a társaság majd igazi csapattá kezd kovácsolódni. Mindig is érdekelt, hogyan lehet közösen létrehozni valamit. Régen színjátszóztam is, a HÍD-projektet talán ehhez tudnám hasonlítani: sokféle ember a sokféle gondolatát egy közös műbe rengezi.

Horváthné Pfaff Renáta

Kapolcs az otthonom. Itt élek a férjemmel, fiaimmal, itt a családom. Nekem a festés a kikapcsolódás, elmenekülés a külvilágtól. Festés közben békére lelek. Rége óta festek, de ma már szívesen meg is mutatom. A KUNSZT a barátokat, a társaságot jelenti. Jó csapat!

**ZUNSZT
KOLLEKTIV**

Szirmai Nóra

Szirmai Nóra 2010-ben diplomázott a Magyar Képzőművészeti Egyetemen szobrászművész szakán. 2009-ben Olaszországban folytatott szobrászati tanulmányokat. 2021-ben elvégezte a Budapest Art Mentor programot. Kiállított többek között a Káli Art Parkban, a Bécsi Collegium Hungaricumban és a Budapest Young Art Fair-en.

Munkái természeti motívumokból, hálózatok megfigyeléséből indulnak ki – sokszorosára felnagyított természeti formák, amelyek a leglágyabb, legérzékenyebb jelenségeket veszik alapul, mint (lepke) szárnyak, (levél)erezet vagy sejtkapcsolatok. Finom munkáihoz a szobrászat egyik legkeményebb anyagát, az acélt használja, melyet gyakran az épületgépészetben használt rikító citromsárga, narancs vagy piros színre fest. Ennek a kemény és nehéz anyagnak a fizikai kihívásokat kívánó megmunkálása izgalmas feszültségben áll a formák könnyedségével és azzal az érzékeny egyensúlyi helyzettel, amit a legtöbb mű teremt. Tovább fokozza a feszültséget az, hogy Nóra nagy méretekben alkot, szobrai általában embermagasságúak, így légyságuk óriási erővel párosul.

A HÍD Tájművészeti Ösvény részeként Lassan címmel egy sátorra vagy odúra emlékeztető csipkeszerkezetet hoz létre Corten-lemezből a kapolcsi Kalapos-híd lábánál. Egy apró rovar szárnyának sokszoros nagyításából létrejött acél menedék ez, ami egyszerre érezteti a törekenységét és ellenállóságát az emberi léleknek. Az áttört könnyedségű, mégis időtálló anyagból készült szerkezet ember mértékű: éppen akkora, hogy egy felnőtt bele tudjon ülni. A helyspecifikus alkotás pont azt a kettőséget hordozza magában, amivel Nóra a munkáiban játszik: Kapolcs legforgalmasabb útvonalán, ha csak egy pillanatra is, de megállítsa, pihenésre, lassításra, elvonulásra invitálja a járókelőt – ahogy azt a falu maga is teszi.

Szirmai Nóra

Már a kezdet kezdetén, Kecskeméten, a művészeti középiskolában is a nagy dolgok érdekeltek. Mindig is bazi nagyban gondolkodtam. Egyszer az egyik tanárom azt a feladatot adta, hogy csak olyan anyagból dolgozhatunk, amit az iskolában találunk, és mivel éppen akkor kaptam a sulit a kórháztól rengeteg gipszpólyát, kézenfekvő volt, hogy azt válasszam. Elkezdtem drótvázra felépíteni gipszpólya-darabokat, építgettem, építgettem, és egyszer csak azon kaptam magam, hogy létra kell a mű folytatásához. Azt hiszem, akkor köszönt be először a gondolat, hogy nem klasszikus értelemben vett szobrokat szeretnék csinálni, hanem valami olyat, ami belemegy az emberek terébe. Amivel viszonyrendszerbe lehet kerülni.

Nagyon hamar rátaláltam a természetre mint inspiratív közegre, annak mintázatait, formáit használtam a szobraimban. Absztrakt formák ugyan, mégis bárki számára könnyen értelmezhetőek. Szeretek a kemény és rideg fémből finom, csipkeszerű szobrokat formázni, amelyek legtöbbször apró rovarszárnyak felnagyításából jönnek létre. Nem az a célom, hogy megmutassam, mennyire szépek. Sokkal inkább a kapcsolatokat, rendszereket, hálózatokat foglalkoztatnak. Mint az emberi viszonyok, a psziché bonyolult felépítése, az idegpályák kapcsolódása

„Szeretném megfoghatóvá tenni a félelmet, az aggodalmat, a magányt, a rohanást vagy épp a belőlük fakadó gyógyulást.”

Építészet mínusz matematika egyenlő

képzőművészet –

állítja Nóra,

akit az alkotásban mindig is az építmények,

a személyes terek izgattak. Mivel azonban

a számok világa nem az ő

terepe, az építész kar helyett a

szobrász szakot választotta,

amit utólag cseppet sem bánt meg.

Szobrászként is lehet

nagyban gondolkodni,

befolyással lenni a térre,

ugyanakkor az alkotások

mögött felsejlő gondolatiságot

könnyebb belesűríteni egy

szoborba, mint egy épületbe.

Személyes tereket létrehozni

és az érzelmi összeköttetések. Innen ered a vonzódásom az olyan formák iránt, mint a rovarok szárnyának erezte, az érhálózatok, növényi relevanciák. Fantasztikus, ahogyan a természet láthatóvá tette rajtuk az összehálózottságot. A munkáimban ehhez még hozzáadódik az a gondolatiság, ami a nem érzékelhető, vagy csak speciális körülmények között látható kapcsolódásokra fókuszál.

Mostanában leginkább személyes tereket szeretnék létrehozni. Az foglalkoztat nagyon, hogyan tudnék, nyilván a saját szűrőmon keresztül, megformálni olyan szobrokat, amelyek a mindennapi gondokat testesítik meg. Szeretném megfoghatóvá tenni a félelmet, az aggodalmat, a magányt, a rohanást vagy épp a belőlük fakadó gyógyulást. Mennyivel egyszerűbb úgy szembenézni a mumusainkkal, ha ott vannak velünk szemben, tárgyasulva. Mindannyian ugyanazzal küzdünk, mindenkinek van valamilyen feldolgozatlan problémája. Erre a sok közös pontra szeretnék valamiképpen refelektálni a szobraimmal.

Eddigi legnagyobb, közel kétméteres szobrom is a személyes terek kérdését járja körül. 2020-ban készült, a pandémia alatti szociális távolságtartás ihlette – a címe is ezt idézi: Proxemika, ami a kommunikáció és a hétköznapi tevékenységek során a személyek között betartott távolságot jelenti. A mű egy olyan időszakban született, amelyben különös fókuszot kaptak a kapcsolatok, hangsúlyossá vált a személyes tér. Egy rovarszárny sokszoros nagyításából épül fel ez a szobrom is, létrehozva egy gyakorlatilag megközelíthetetlen, zárt teret, melyet a szárnyak körülölelnek. Ez az a személyes tér, amit a járvány alatt távol kellett tartanunk egymástól.

A HÍD Tájművészeti ösvényre készült Lassan című alkotás is egy ilyesfajta reflexió. A fátyolka szárnyának sokszoros nagyításából létrejött acélmenedék egyszerre érezteti a törekenységét és az ellenállóságát az emberi léleknek. Kapolcson szinte érezni lehet, ahogyan minden egy picit lelassul. Képes az ember a mindennapi gondjain túl meglátni az őt körülvevő környezet szépségét, értékelni a nyugalmat, ami lehetőséget teremt a befelé fordulásra. Segít, hogy egy kicsit magunkra is szánjunk időt. Ezt az esszenciát igyekeztem szoborba sűríteni: egy olyan pontot hoztam létre a falu egyik legforgalmasabb, fesztiválidőben pedig a legzsúfoltabb helyszínén, ahol az emberek egy kis időre elvonulhatnak. Fontos, hogy a szobor embermértékű. Éppen akkora, hogy egy felnőtt bele tudjon kucorogni. Szándékosan nem dolgoztam el a hegesztési pontokat – a sérüléseket, amiket az élete során szerez az ember, nem eltüntetni, hanem beépíteni kell.

„Nem az a célom, hogy megmutassam, mennyire szép egy rovar szárnya, sokkal inkább a kapcsolatok, rendszerek, hálózatok foglalkoztatnak.”

Szurdi Éva

Szurdi Éva keramikus – férjével, Márta István zeneszerzővel már negyven éve részben Kapolcson élnek – 1993-ban hozta létre a Kapolcsi Fazekas Műhelyt és Galériát és 1999-ben alapította és szervezte több évig a Kapolcsi Országos Fazekas és Keramikus Vásárt a Malomszigeten. A Kapolcska Program kézműves szekciójának vezetője. Keramikusként leginkább kézműves használati- és díszkerámiákat készít. Számos munkája Kapolcshoz köthető – például Szabó Jánosné Szokoli Éva verses kötetének cserép borítása, a „kétnyelvű” kapolcsi utcatáblák vagy a Faluhídon lévő kerámia szobrok.

Több kiállítása is volt a Kapolcsi Művészeti Napok/ Művészetek Völgye fesztivál keretén belül: Háló (1993) Kolibrifa (1994), Virágos mező (1995), Babáim (1995) címmel. Ezen kívül kiállított Münchenben, Bécsben, Párizsban, Prágában, Budapesten és az Ormánság-Bököz Fesztiválon.

Szurdi Éva

Fogalmam sincs, mi vitt rá, de egyszer csak, olyan 11 éves korom körül, kijelenttem: én márpedig keramikus leszek. Soha nem láttam senkit korongozni, egyszerűen csak elhatároztam, és onnantól ebben éltem. Mivel agyagozásra nem volt lehetőség akkoriban, Dési Huber rajztanfolyamára jártam, hogy kicsit közelebb kerüljek az álmomhoz. A szüleim hagyták, gondolták, majd kinövöm, de én végig elszánt maradtam: érettségi után elmentem megtanulni a szakmát a Kerámia Iparművész Szövetkezetbe. Amivel addig csak elméletben foglalkozhattam, az ott egycsapásra gyakorlattá vált. És mivel jó élmény volt az első találkozásom az agyaggal, öt évig maradtam. Dolgoztam, és közben kitanultam a tervezés, a korongozás, a mázazás és az égetés csínját-bínját. Akkor azt hittem, mindent tudok, ma már úgy gondolom: a kerámia végtelen történet.

Az önálló munkát használati tárgyakkal kezdtem, csak később jöttek a mániák: a macskák, a babák és a Botero-szobrok. Locsoltam a mázat, kanállal öntögettem az agyagra, mint a japánok. Először fehérrel kombinált barna mázas kerámiákat készítettem, aztán lett csak fehér, még később régi csipkét alkalmaztam az edények textúrájára.

Aztán a nyolcvanas évek közepén berobbant az életünkbe Kapolcs. Gondoltam, lesz egy kis házunk, ahol nyaranta vagyunk a gyerekekkel, de nem pont így lett. Ahogy beindult az akkor még Kapolcsi Művészeti Napok elnevezésű fesztivál, az nekem is alkalmat adott rá, hogy kivigyem a kerámiát a műhely zárt falai közül. Ma már más a helyzet, de akkoriban ez még új dolognak számított.

**Kislánykora óta vonzódik az agyaghoz,
varázslatnak éli meg, ahogy a ragacsos,
vizes anyagból különböző formájú
és struktúrájú, színes dísz- és használati
tárgyak születnek.**

**Kapolcs ezerféle módon hordozza magán
keze nyomát: az elmúlt több, mint negyven
évben nemcsak alkotott itt,
de volt számtalan, a tájjal is kokettáló
kiállítás, a Malomhídról pedig az
általa készített szentek vigyázzák
a falu életét.**

A kerámia végtelen történet

Először egy a kertünkben lévő boltíves pincét alakítottam át akváriummal. Haláshálókat feszítettem ki a falára, a hálóba pedig féldombor kerámiaalakokat tettem. Aztán jöttek a madarak. Megrögzött természetimádó vagyok, nagyon szeretem az állatokat és a növényeket. A házuk előtt akkor még volt 1-2 szilvafa, az egyikből kolibrifát álmodtam. Fészekkel, kerámiamadarakkal. Egyre többször nem szokványos értelemben nyúltam az agyaghoz. A babáimat, amiket először tüllbe öltöttem, később pedig Ruttká Andrea textilművész, díszlet- és jelmeztervező szabott rájuk ruhákat, Párizsban is kiállították. Elkészítettem néhány Botero-figurát is agyagból. Az egyikben anyósomat mintáztam meg – így hoztam vissza közénk. 1992-ben a Malomszigetet "beültettem" 1000 darab kerámiatulipánnal és mákvirággal. Fából vagy bambuszából volt a száruk, és a virágokba mécseseket lehetett tenni. Esténként 8-10 gyerekkel meg az egész családommal

és néhány kapocsival gyújtogattuk a gyertyákat. Gyönyörű látvány volt, ráadásul jópofa közösségi esemény. A közös munkán alapult a Festőde ötlete is, amit először Pécsen hoztam létre, majd Kapolcson, a fesztivál alatt is megvalósítottam. Egyfajta adok-kapok-játék: én adom a kerámiát, ők kifestik, én kiegészítem, ők megkapják.

A nagyvázsonyi vár forráskútjában most elhelyezett békáknak is volt egy korábbi előzménye. Jó harminc évvel ezelőtt egy tanítványommal, a kapolcsi születésű Szabó Eszttel, aki azóta már maga is keramikus, Taliándörögdön, a régi Mosókútban már csináltunk egy békás kiállítást. Sok minden történt azóta mindkettőnkkel, az útjaink eltávolodtak egymástól, de a köztünk lévő kötelék megmaradt. Nem volt kérdés: ha csináljuk megint, csakis Eszttel szeretném, közösen. A békák így akár hídként is értelmezhetők: újra el lehetett rajtuk keresztül indulni egymás felé.

Szabó Eszter Éva • Bár már sok-sok éve Nógrádban élek, és ott dolgozom a BubutimArt Manóműhelyben, én mindig is kapolcsi maradok. Tudom, ki-vel bujkáltam a híd alatt, hol fogtuk tejes zacskóval a rákokat, hol vannak a sírjaink. Ez olyan gyökér, amit nem lehet kitépni. És hát akárhogy is nézzük, Éva mellett nőttem fel. Olyan elszánt gyerek voltam, mint ő lehetett anno. Kérdezte apám, hogy egy életen át sáros akarok-e lenni, mire én azt mondtam: jobb, mint az olaj. Évától nemcsak a szakmát, de szemléletet is tanultam. Azért szép jelkép ez a híd, mert bár huszoneve elkerültem itthonról, így Évától is, most újra elindulhatunk a két végéről. Középen megtörténhet az összeborulás, és a békák által visszatálhatunk egymáshoz.

Kövics Milán

Kövics Milán pályakezdő fiatal alkotó. A Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának Szobrászművész szakán 2023-ban végez, mestere Colin Foster. Tehetségét hamar felfedezték, már másodéves szobrász hallgatóként elnyerte a Fundamenta-AMADEUS Hallgatói Ösztöndíjat. Diákévei alatt kiállított többek között az Art Market Budapest nemzetközi kortárs képzőművészeti vásáron is 2020-ban. Csoportos kiállításokon vett részt a Bartók Galériában, Budapesten és a Nádor Galériában, Pécsen. Hazai és nemzetközi természetművészeti szimpóziumok résztvevője.

Szobrainak anyaga elsősorban a fém, de emellett domborműveket is készít, melyeket színes akrilfestékkel von be. Természetművészeti munkáinál szívesen használ efemer anyagokat. Kültéri és beltéri alkotásaira jellemző a kör és a spirál alakzatok használata. Hol konstruálja, hol dekonstruálja ezeket a formákat. Az ember alkotta ipari gépek formavilágából és funkcionalitásából inspirálódik. Az ipari tárgyakat darabjaira szedi szét, megfosztja az eredeti jellegüktől, majd úgy alakítja át őket, hogy újfajta módon értelmezhetőek legyenek. Így az ipari elemek már-már pusztán kompozíciós motívumként jelennek meg.

Kövics Milán a HÍD Tájművészeti Ösvény részeként Padok címmel helyspecifikus installációt hozott létre a Malomsziget csúcsán. A fa cölöpökön álló, festett kerek faformák a helyi malmok köveit és kerekeit idézik meg. A munka ezzel is reflektál a helyszínre, mely eredetileg malomként funkcionált. Az egymáshoz közel, néha metszésbe helyezett hengerek kompozíciója a véletlenséget idézi, mintha egy talált objektumról lenne szó. Az emberléptékű installációt a járókelők felfedezhetik, használhatják.

Kövics Milán

Nagyon sok kanyarral jutottam el a szobrászatig. Három középiskolával is meg kellett válnunk egymástól, mire megtaláltam azt, ahol végre tökéletesen otthon éreztem magam. Építészettel, kertészettel és az ötvösséggel kacérkodtam, de egyik se jött be igazán, úgyhogy kerestem tovább. Szerencsére a családom nagyon támogató volt ebben – nem biztos, hogy mindenki jó néven vette volna, ha a gyereke mindenbe csak belekóstol, aztán továbbáll. Persze előnye is volt a dolognak: a középiskola végére pontosan tudtam, mit akarok, és már céltudatosan mentem a szobrászat felé.

Szolnoki lévén nagyon hamar megismerkedtem a bronzöntéssel – már vagy egy évtizede működik a városban a bronzszobrászati szimpózium –, így adott volt, hogy a fém irányába mozdulok. Csak aztán nem a bronzban, hanem a konstruált acélban találtam meg azt, ami számomra a legotthonosabb érzést nyújtja.

Persze ez ebben a formában nem teljesen igaz, mert bármire nyitott vagyok – úgy gondolom, mindig a témának kell alárendelni az anyagot. A földrengésbiztos acélszobroktól kezdve alkotok teljesen efemer anyagokból is – a Velencei-tavi Szimpóziumon például jelenleg egy folyamatművészeti munkával próbálkozom. Egy a tó közepén lévő szigeten ástam egy félgömb-negatívot, köré nyolc

„Szinte kizárólagosan körökből komponálom meg a szobraimat.”

Akárhonnán indul, valahogy

mindig a köröknél, gömböknél köt ki.

Szabja, hajlítja, hegeszti az acélt, fűrészeli,

csiszolja a fát, kupolába fúzi a fűzt

a Velencei-tó közepén, hogy aztán

centrálissá formálódó kompozícióival

befelé, a középpont felé irányítsa

a figyelmet. Kövics Milán

magából szeret építkezni.

Az érzelmei hajtják. Amikor

dolgozik, megfontoltság sugárzik belőle.

Mérnöki precizitása

tökéletesre komponált

tudatosságot feltételezne,

ám ő a látszat ellenére áramlik az anyaggal.

Sőt, a tökéletlenség teljessége izgatja.

A tökéletlenben rejlő teljesség

fűzfát ültettem, amiket szeretnék egy pontban összefogva kupolává növeszteni.

Többnyire érzelmi alapon alkotok. Minimál formákból, szinte kizárólagosan körökből komponálom meg a szobraimat. A középiskolás vizsgamunkám még egy kicsit futurista jellegű biciklis szobor volt, de aztán egyre inkább elkezdett érdekelni valamiféle belső igazság.

Ahogy mind jobban és jobban magába lát az ember, és rálát az útra, amin halad, jó esetben egyre beljebb ér. A centrum, a lényeg felé.

Ez pedig nem egyenes vonalú, hanem körkörös mozgást feltételez.

A körök ráadásul egészen tágran értelmezhető szimbólumok. Sokféle asszociációra adnak lehetőséget. Van, hogy csak körcikkellyel, vagy annak egy-egy részletével dolgozom – megpróbálom annyira kiegyensúlyozni, hogy úgy viselkedjen, mint egy teljes körcikkely. Talán ez érdekel legjobban: a tökéletlenben rejlő teljesség és szépség keresése. Ahogy a japánok mondják: wabi-sabi, azaz minden úgy szép, ahogy van.

Alapvetően nem koncepciózusan használom a kör formát. Vagyis nem tudatosan abból indulok ki, csak valahogy mindig oda jutok el. Kapolcsról és a malmokról például pusztán a malomkövek ugrottak be. Mivel korábban, a Művészetek Völgyében már volt olyan élményem, hogy a Malomsziget csúcsát, a patak két ága közé ékelt ficakot nagyon szeretik bevenni az emberek – legutóbb én is sze-

„Ha rálát az ember az útra, amin halad, jó esetben egyre beljebb ér.”

rettem volna, de akkora sár volt, hogy nem lehetett –, arra gondoltam, hogy egy kisebb padrendszer, stilizált malomkő alakú padokkal oda nagyon jó ötlet lenne. Csak később, a tervezés során szembe-sültem vele, hogy bizony a malomkő is kör alakú.

Egy intim, ám a falu szerves részét képező teret szerettem volna létrehozni, amit szabadidős és rekreációs térként lehet használni. Ahol össze-gyűlhetnek kisebb társaságok, alkalmi közösségek épülhetnek. A téma a fémnél lágyabb, ha tetszik, kényelmesebb anyagot kívánt, így esett a fára a választásom. Mindegyik objekt használható, rájuk lehet ülni, nekik lehet dőlni – bár az egyeseket úgy helyeztem el, hogy a nagyobb padokról karnyújtásnyira legyenek, és a sört kényelmesen le lehessen tenni rájuk.

És hogy mitől több ez a néhány véletlenszerűen elhelyezett ülőke pusztá térbútoroknál? A hely lehetőséget ad a befogadó számára, hogy többed-magával – akár csoportosan – egy meditatív és természetközeli térbe kerüljön.

Ott folyik mellette az Eger-víz – engem a természetes vizek folyása mindig a gondolat áramlására emlékeztet. Elveszek benne, és megyek az árral. Kicsit amúgy is úgy érzem, hogy egy folyton sodró úton, patakon evezek.

Tóth Eszter

Megtetszett, hogy mi, az egészen fiatal generáció is részt vehetünk a HÍD Tájművészeti projektben. Hogy a saját élményeinkből kiindulva, a saját nyelvünkön megszólalva hozzákapcsolódhatunk valami nagyobb egészhez. Izgalmas számomra ez a fajta gondolkodás. Festő szakra járok a Kisképzőbe, és bár még nem tudom pontosan, milyen irányba megyek majd tovább, szinte biztos, hogy szeretnék művészeti vonalon maradni.

Eredetileg úgy volt, hogy másik két, szintén művészeti iskolás kapolcsi lánnyal közösen alkotunk, de végül csak én maradtam. Nem volt baj, mert elhívtam két osztálytársamat, barátomat a Kisképzőből segítőnek – egyikőjük szolnoki, a másikuk budapesti –, így a velük létrehozott barátsághíd túlnőtt Kapolcson és képletesen összekötötte a múltamat is a jelenemmel, emléket állítva a mindenkori barátságoknak.

Azt is sorsszerűnek érzem, hogy a Császárhíd lett a miénk: egyfelől közel van a helyhez, ahol élek, másfelől rengeteg emlék fűz hozzá, főleg nyári emlékek. Az itteni barátaimmal nagyon sok időt töltöttünk ott – kicsit eldugottabb része ez a falunak, jó csak úgy ücsörögni rajta. Aztán, ahogy elgondolkodtam, mi mindent jelent számomra ez a hely az egyszerű ücsörgésen kívül, rájöttem, hogy a Császárhíd az én életemben a találkozások hídjá. Véget nem érő beszélgetések, ötletelések, egymás örömének és bánatának kitárgyalása kapcsolódik hozzá. Ahogy lecsupaszítottam az érzésről a sok emlékfoszlányt, megmaradt, konkretizálódott a barátság. Ezt ábrázolja a hídon fekvő két alak – ahogy a fejük összeér, az az emberi kapcsolatok számomra egyik legfontosabb lényegét, az együttgondolkodást testesíti meg.

Alkotók: Tóth Eszter, Csák Imola Imelda
és Illauszky Emil Noé

Becskei Andor

Becskei Andor szobrászművész a Magyar Képzőművészeti Egyetem szobrász szakán végzett 2017-ben, jelenleg a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kari Doktori Iskola hallgatója.

Leginkább acéllal dolgozik, melyet kiválóan ismer és használ: a kemény, szigorú matériát képes könnyeddé és törékennyé tenni. Alkotóként az foglalkoztatja, miként lehet jelen a természetesség egy ipari alapanyagokból létrehozott, művi, precízen megmunkált tárgyban. Munkáinak többségét ezért erős kettősség jellemzi: az acél ridegségét feloldja egy organikus forma. Emellett utat enged az intuíciónak és a véletlennek is: a hegesztés által generált hő egyedi torzulása segíti elő a munkafolyamat lezárását és a végleges szoborkép kialakulását.

Becskei Andor a HÍD Tájművészeti Ösvény részeként két helyszínen készített el helyspecifikus acél szobrait. Az első helyszín a Walter-malom, ahol egy tájba illő, vízesést imitáló, organikus acélszövet-motívum készült, mely összhangban áll a híd alatt látható kis vízeséssel, csobogóval. A második helyszín a vigántpetendi Fejfájós-kút volt, ahová egy geometrikus formájú fém tálcát tervezett, benne posztót imitáló, szövetszerű absztrakt szoborral. Az acéltálca az az esővíztől megtelik, kvázi benne „tisztul” a posztó – ezzel a helyi mosó asszonyok emlékére reflektál.

Andor szobrainak ívelt vonala, valamint a rendkívül aprólékos munkával, pontonként összehegesztett fémpálcákból összeálló szövedékek a nyugalom, a tekintély és törekenység érzetét keltik. A Walter-malomnál elhelyezett munkájánál a víz beemelésével még inkább hangsúlyosabbá válik a természettel való kapcsolat, miközben izgalmas viszonyrendszer alakul ki a szilárd, megmunkált, valamint a fluid, naturális elemek között. Ez a kettősség nem teremt feszültséget, a víz jelenléte inkább mintha tovább puhítaná a fémplasztikák ívelt lendületét.

Becskei Andor

A művészet mindig is fontos volt számomra, már egészen kicsi gyerekként is állandóan festettem, rajzoltam. Nem tudtam, mi akarok lenni, de az biztos volt, hogy a képzőművészethez köze kell legyen. Amikor felvételiztem a Kézműipari Szakközépiskolába, biztos, ami biztos alapon minden szakirányt megjelöltem, amit csak lehetett: festőt, grafikus, szobrászt, üvegművészt. Szerintem azért a szobrász osztályba válogattak be, mert oda jelentkeztek a legkevesebben. Hogy ne szűnjön meg a szak, feltöltötték olyan bizonytalanabb alkatú gyerekekkel, mint amilyen én is voltam. Akiknek mindegy volt, hogy festő, szobrász vagy üvegművész lesz belőlük. Persze utólag úgy érzem, telitalálat volt ez a szakirány. Eleinte betonból készítettem szobrokat, előfordul ma is, hogy a rézhez nyúlok, de ami igazán lenyűgöz, az az acél. Amióta megtanultam hegeszteni, az acél bűvöletében alkotok. Leginkább a kontrasztokat keresem. Tetszik, hogy nagyméretű szobrokat lehet létrehozni ebből az anyagból, mégsem annyira nehéz, mint egy kőből készült munka. Az érdekel, leginkább, miként lehet a hideg, kemény és merev anyagot könnyed, lágy, textilt imitáló textúrává minősíteni. Aztán ott vannak az acél mellett szóló praktikus

„Az alkotás során átkerül az ember egy másik dimenzióba, oda, ahová nem érnek el a mindennapok problémái: a személyes nehézségeid, a politika, vagy hogy mennyi pénzed van.”

Egészen intim, bensőséges

viszonyban van az anyaggal.

A kőkemény acél a kezei között

lágy szövetté szelídül,

a bronz edény hártýavékony,

vízen lebegő kehellyé

magasztosul. Megrendelésre

nem igazán tud dolgozni,

azt szereti, ha a szobrai

megtalálják a helyüket.

Soha nem egy alkotásban,

mindig csoportban gondolkodik.

Azt mondja, az alkotásai

összefüggésben vannak

egymással.

Együtt jók, együtt élnek.

Variációk egy témára

szempontok is: elég gyorsan lehet vele haladni és egész egyszerűen szépnek tartom, ahogy az anyag idővel erodálódni kezd, ahogy berozsdásodik.

Általában előre elképzelem, megtervezem, mit szeretnék létrehozni – látom, ahogy a térben van, ahová elkerül vagy kiállítják. Mivel az acél melegítésre torzul, sokszor a hő adja meg az irányt. Ahogy áramlik, úgy deformálódik az anyag, és én szeretek engedni ennek a mozgásnak. Legszívesebben címet sem adnék a munkáimnak. Úgy érzem, a szobraim együtt jók, együtt élnek, összefüggésben vannak egymással. Variációk egy témára. Mint például: szövetek.

Számomra a szobrászat egyfajta terápia is. Szeretek egyedül dolgozni, a műteremben lenni, csendesen alkotni.

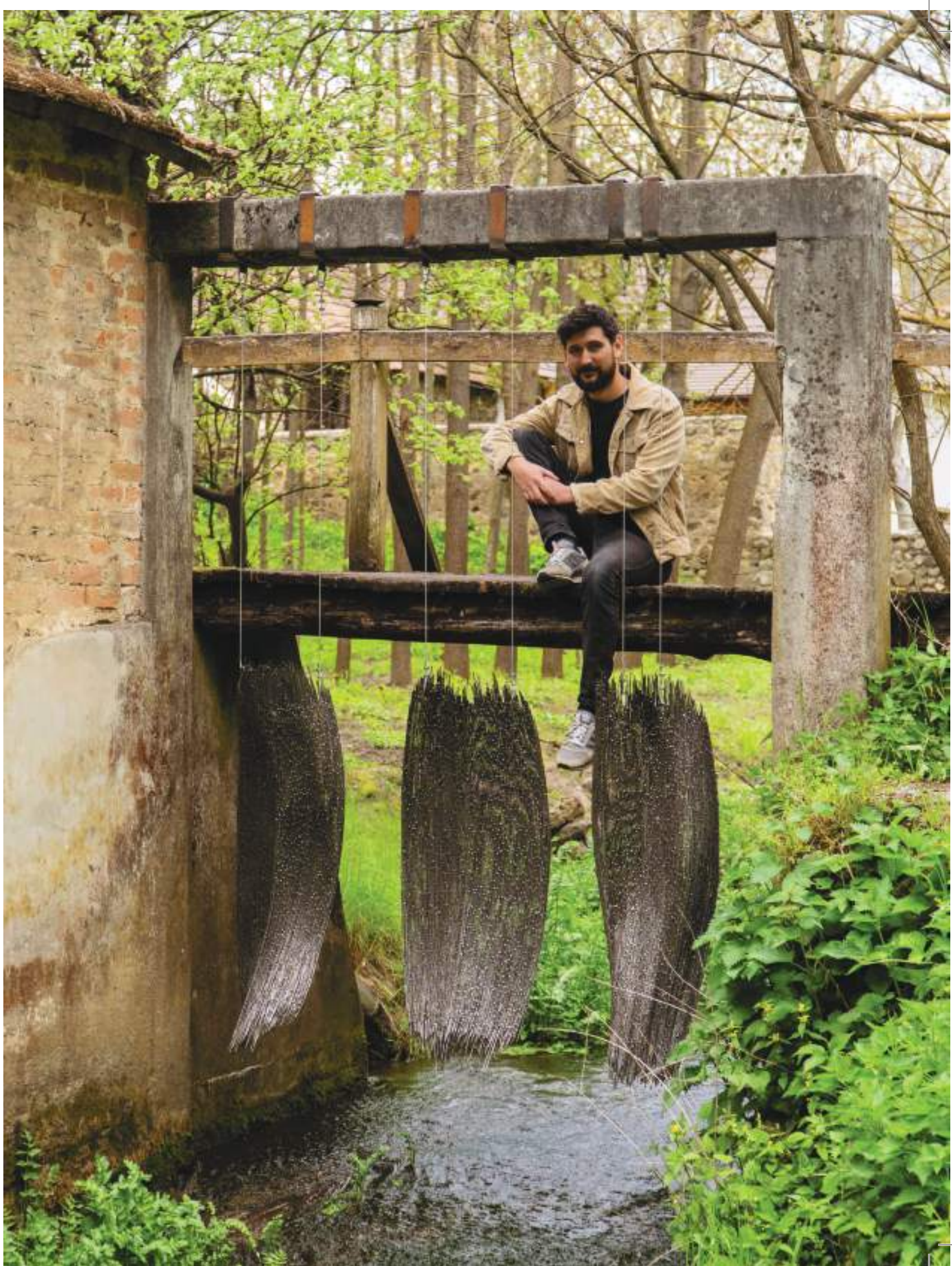
A hegesztővel való pötyözés heteken át tartó monoton munka. Véget nem érő. A bronz csiszolása is az, amikor azt szeretnéd, hogy meg tudd úsztatni az öntvényt, és a kehely fennmaradjon a vízen. Jó érzés, amikor a végén az történik, amit kitaláltál. Az alkotás során átkerül az ember egy másik dimenzióba. Oda, ahová nem érnek el a mindennapok problémái. A művészet egy olyan síkja az életünknek, ami a hétköznapok fölött áll. Ilyesmi a táj is. Inspirációs forrás. Még ha nem is mindig jelenik meg konkrétan a művészetben, feltölt.

„Mivel az acél melegítésre torzul, sokszor a hő adja meg az alkotás irányát. Ahogy áramlik, úgy deformálódik az anyag, és én szeretek engedni ennek a mozgásnak.”

A víznek például van egy olyan asszociációja, ami ugyanazt hordozza magában, mint az acélszövetek hosszú, meditatív pötyözése. Az anyag áramlása. A víz mindig is fontos volt számomra. Zentán születtem, közvetlenül a Tisza-part mellett, aztán amikor a háború miatt át kellett jönnünk Magyarországra, Pesterzsébeten, a Duna mellett találtunk otthonra. Most is egy patak mellett lakunk egy zalai kis faluban – az a vágyam, hogy hidat építhessek rá, hogy a falu két oldala között ekképpen is meglegyen az összeköttetés.

Kapocson, a HÍD-projektben is a víz és a környezete fogott meg leginkább. Ebben a faluban minden megvan, ami nekem fontos. A táj, a víz és a mellette végigjárható ösvény ugyanazt a meditatív élményt nyújtja, mint az alkotás folyamata. Soha nem vettem részt korábban tájművészeti projektben és felkérésre nem is tudok igazán dolgozni, de itt azt éreztem: a szobraim jó helyre kerülnének. Mérlegelésnél azt tudom nézni, hogy amit amúgy is csinálok, odaillik-e. Ha úgy érzem, igen, az sem zavar, ha nem látják ezren. Fedezzék fel azok, akik arra járnak!

Freund Éva

Képzőművész, a Magyar Képzőművészeti Egyetem szobrász szakán diplomázott 2011-ben, majd filmet, médiaművészetet és művészetterápiát is tanult. A Pécsi Tudományegyetemen DLA képzésben vett részt 2019-ig, jelenleg doktori disszertációját írja. A doktori kutatásában térpszichológiával foglalkozik, háromdimenziós és/vagy időalapú munkákon keresztül, mint installáció, land art és performance. Sokrétű alkotó, a képzőművészet és videóművészet mellett jelenleg a PTE dokumentumfilm-rendező művész mesterszakán végez. Munkásságában a plasztikai, a kontemplatív és a performatív alkotások egyaránt jelen vannak. Alkotásaira jellemző a szintetizálás, a többféle művészeti ág (költészet, médiaművészet, szobrászat) együttes megjelenítése. A teret mint médiumot tekinti munkái alapjául. A galériaterekhez ugyanúgy viszonyul, mint más (külső) helyszínekhez. Szisztematikus alkotó, munkáit mindig korábbi mentális koncepciókra építi fel.

Számos hazai és külföldi kiállításon vett részt, többek között Finnországban, Pécsen és Szentendrén. Önálló tárlattal mutatkozott be a budapesti KAS Galériában, az Artus Stúdióban és a Magyar Műhely Galériában, művésztelepeken vett részt Cereden és Velencén.

Freund Éva a HÍD Tájművészeti Ösvény részeként Légzsilip címmel helyspecifikus, permanens installációt hozott létre: az egykor zsilipként használt betonszerkezetet kontemplatív helyszínné alakította át. Az Eger-patak mentén található Mezriczky-malomnál a legalacsonyabb a vízállás, a zsilipet árvíz esetén nyitották ki. A mederben található zsilipmaradványra szövegeket festett és tükörfelületű csepp plasztikákat helyezett el a folyóparton, így a helyspecifikus alkotásában szobrászatot és vizuális költészetet egyszerre használt. A Légzsilip cím a lent és gyors közötti nyomáskiegyenlítésre utal. Ez egy kontemplatív, ha tetszik, meditatív helyszín, a zsilip – az alkotó szerint legalábbis – „lehet pszichológiai és társadalmi-politikai vonatkozású egyaránt, melyre a festett szövegek is utalnak.”

Freund Éva

Saját utat járok. Úgy tudok csak alkotni, ha a munka teljesen autentikus és önreflexív, nem pedig olyasvalami, amit behatárolnak egy szakma írott és íratlan szabályai. Ez viszont egyáltalán nem azt jelenti, hogy nem tartom tiszteletben őket, és hogy nem szeretnék konvencionálisabb műveket létrehozni adott műfaji kereteken belül vagy valamilyen interdiszciplináris kontextusban ötvözve több területet, de a mások által kitaposott út nem az én világom.

Gyerekkoromtól kezdve, nyilván valamiféle terápia indíttatásból, folyton formáltam valamit. Az ember mindig keresi a kapaszkodókat. Valamit, amihez nyúlhat, ha elveszíti a koordinátáit, vagy ami kikapcsolja. Ez volt nekem az anyaggal való kreatív foglalkozás, ami elsősorban a szobrászat felé tolt, de kizárólagos vonzódásom sosem volt a művészet ezen ága iránt. Ugyanúgy tudok anyagban megjelenő műalkotást létrehozni, ahogy például verset írok. És ahogy szobrásznak, úgy költőnek sem nevezném magam. Erős affinitásom van a költészethez és egy időben sokat írtam. Az a vonal, ami eleinte valamiféle líraiságban, fragmentáltan fogalmazódott meg nálam, tevődött át mostanra a filmnyelvvél való ismerkedésre. Felerősödött bennem a koherens történet igénye, innen jött a videós, filmes irány. Alapvetően intermédiás gondolkodás az enyém: azáltal, hogy nálam van a kamera, ugyanúgy megé-

**„Transzformatív
élményként élem
meg, ami az alkotás
során az anyaggal, a
térrel és velem
is történik.”**

**Bár a szobrászat felől indult,
soha nem a konvencionális tárgyalkotás,
a kontextusból kiragadott műalkotások
létrehozása izgatta.
Mindig is a tér érdekelte,
a helyspecifikus gondolkodás mozgatja.
Művészete különböző
tudományterületek metszetéből nő ki,
határmezsgyéken egyensúlyoz.
Alkotásai nem pusztán vizuális,
sokkal inkább intellektuális és
érzelmi élményt nyújtanak:
lehetőséget adnak a transzformációra.**

A tér határai és határtalansága

lem az alkotás misztériumát, mintha toll lenne a kezemben vagy valamilyen anyaggal dolgoznék. Járok egy dokumentumfilmre képzésre Pécsre, ez az utolsó szemeszterem, készül a vizsgamunkám. Két filmen is dolgozom: az egyiket Törökországban, a török-szír határon lévő Hatay tartományban forgattam még a földrengés előtt. Egy személyi igazolvány csináltatásáról, és a helyszín kapcsán egyfajta határmenti identitáskeresésről szól. A másik egy hosszabb távú munka: több éve kísérek egy stroke-ból felépülő férfit, az ő újjászületését, azaz a testébe való visszatérésének folyamatát. Ez is identitáskérdés. Erős jelentéstartalommal bírnak benne a helyszínek, egymásra rendeződnek a különböző terek: az álmok tere és a fizikai tér. Amikor kiállításra dolgozom, leginkább installációkban gondolkodom. Transzformatív élményként élem meg, ami az alkotás során az anyaggal, a térrel és velem történik.

Foglalkozom művészetterápiával is, mindig is volt egyfajta zsigeri pszichológiai rálátásom a dolgokra, amit időközben kibontottam. A tudományos (pszichológiai és művészetterápiás) szakirodalomban olvashatunk arról, hogy a képzőművészet-terápia közege egy ún. potenciális vagy mintha-teret nyit (Winnicott), valamint egyúttal tartalmazó (ún. konténer) funkciót lát el. Ebben a sajátosan meghitt és biztonságos térben lélektani változásokra, átalaku-

„Az alkotás maga strukturálja a lelki tartalmat, az installáció tere pedig formába önti – médiumtól függetlenül.”

lásokat kiváltó tapasztalásokra van lehetőség, amihez többek között az is hozzájárul, hogy az egyén szintjén rugalmasan és dinamikusan átjárhatóvá válik a külső és belső közötti határ. Ily módon transzformatív élmények szerezhetők, változhat például az érzelemszabályozás.

Mivel számomra a helyspecifikus gondolkodás a meghatározó, alapvetően ugyanúgy viszonyulok egy galériatérhez, mint egy természeti helyszínhez, vagy akár egy nem-anyagi térhez, de azért sokat lendített rajtam például a Nemzetközi Velencei-tavi Symposion. Egész egyszerűen felszabadítóan hat rám a természetművészet kontextusa.

Velencén egy alkalommal úszó szigeteket csináltunk a tóra, ott az összes verset kiírtam magamból, ami akkoriban fontos volt. Kifeszítettem vitorlákat, azok befedtek egy kis kunyhót, aminek a versek voltak a falai. Azt tudtam átélni, hogy egy kis időre tényleg beleköltöztem valamibe, egy – ahogy a címe is mondta – átmeneti otthonba, amit azért írtam, hogy engem megtartsion. Az alkotás maga strukturálja a lelki tartalmat, az installáció tere pedig formába önti – médiumtól függetlenül. Számomra a különböző helyszínekkel való munka egy dialógus, amely több szinten (társadalmi, lélektani... stb.) zajlik, így hordozhat jelentést mások számára is.

A kapolcsi Mezriczky malomnál létrehozott helyspecifikus installáció a zsilip szimbolikus rétegét tárja fel, légszilipként két különböző nyomású hely, a múlt és a jelen között biztosítja az átjárást.

A zsilipelés kifejezést a mindennapjainkban is használjuk, amikor váltanunk kell olyan helyzetekben, amelyekben döntést hozunk arról, hogy mit engedünk át egyik állapotból egy másikba. Ez tágabb értelemben lehet akár a múlt emlékeinek feldolgozása is, vagy a ránk nehezedő információáramlás kezelése.

észe sem vettük, hogy ennyire felgyűlt ha eléri a megfelelő értéket, áte
azt vártuk, hogy a két szélsőérték között majd

Szanyi Borbála

Szanyi Borbála a Magyar Képzőművészeti Egyetem szobrász szakán tanult, mesterei Karmó Zoltán és Jovánovics György voltak. Aktív résztvevője a hazai és külföldi művészeti életnek. Eddigi munkásságát számos díjjal jutalmazták, többek közt Derkovits-ösztöndíjjal, a Római Művészeti Akadémia ösztöndíjával, Ludwig-ösztöndíjjal, valamint a Kogart Kortárs Művészeti Gyűjtemény ösztöndíjával. Önálló tárlattal mutatkozott be egyebek mellett a budapesti Várfok Projekt Roomban több ízben, az Óbudai Társaskör Galériában, a budapesti Missionart Galériában és a Miskolci Galériában. Csoportos kiállítások keretében művei szerepeltek Brüsszelben, Glasgowban, Rómában és számos külföldi, budapesti és vidéki helyszínen. Köztéri szobrai megtalálhatók Budapesten, Miskolcon, Debrecenben és Törökországban. Szobrainak anyaga elsősorban a fa és fém, de szívesen dolgozik egyéb anyagokkal is. Bravúros technikai tudással rendelkező szobrász, aki a textileken látható hímzés, öltés mintázatokat hol fába, hol fémbe vágja, marja. Szisztematikus, egymásra épülő munkái elmondása szerint leginkább az idő témakörét boncolgatják, kérdéseket tesznek fel hitről és hitelességről, múltról és mulandóságról.

Szanyi Borbála a HÍD Tájművészeti Ösvény projekt részeként a kapolcsi Sándor malomhoz közel egy önfenntartó installációt hozott létre, aminek táplálója maga a forrás. A patakmeder fölé, a víz felszínéhez közel helyezett vasládába búzát vetett, amiből – ha a természet is úgy akarja – aratás után kenyér sül.

*Hiszek a párbeszéd
békítő erejében.*

Az idő motívuma számos kontextusban kíséri munkáimat. Mulandósága, állandósága, kontinuitása, az elmúlás és fennmaradás ellentétpárjának feszültsége, emlékeink természete és kiválasztódása, máskor eleink repetitív foglalatosságainak termékeny ideje, a hímzés, szövés, mosás, teregetés, vagy akár a szántás, vetés, aratás, cséplés monotonitásának teremtő ereje foglalkoztat.

Nem volt viszont jelen az idő eddig ilyen primér formában, főszerepben, hiszen a Kapolcson készült munkám az időben születik. Fázisai a kezdettől a végállapotig kizárólag emlékeinkben és a dokumentált fotóanyagban maradnak. Kapolcson nem tud nem kapcsolódni az ember a malmokhoz és a molnárokhoz.

A faluban élő molnárok gyakran voltak kitéve rablótámadásoknak. A Fárasztó víz forrására épült Kaszás malom – ma Rom-malom, vagy Rossz malom – története az 1800-as években ért véget, amikor a molnár a hozzá betérő betyároktól megtagadta a vacsorát, azok pedig bosszúból felgyújtották az épületet. A molnár családjával elmenekült, a malom sohasem épült újjá.

Hátborzongató, mégsem ismeretlen történet. Egy konfliktus ilyen mérvű túlreagálásával, az agresszió

„Egy szelet föld, a forrás által táplált búzatábla, beérett, learatott kalászosok és sült kenyér. Egy harmadik fél gesztusa a mindenkori konfliktusok és bűnök feloldására. Engesztelés.”

Szanyi Borbála

A folyamatművészet műfaja,

egy gondolat hosszabb íven történő

beteljesülése és eközben az idő adta

változások nyomainak dokumentálása

mindig közel állt hozzá. A természethez

érzéki, ösztönös formában nyúl, finoman

irányítja annak teremtő erejét.

Kapolcsi folyamat-installációjában

tárgyalkotása határozott jelenlét a térben,

mégis természetesen szervül a környezetébe,

annak részévé válik. Címe: Engesztelés.

Egyfajta áldozati asztal, felajánlás az

ellentétek és konfliktusok oldásáért.

Engesztelés

kontrollmentes formájával bármennyiszer találkozik az ember, védtelen vele szemben.

A forrásvízre épített helyspecifikus térinstalláció egy harmadik fél gesztusa a mindenkori konfliktusok és bűnök feloldására. Egy szelet föld, a forrás által táplált búzatábla, az élővíz által éltetett, napérelle kalászkok és az aratás után belőlük sült kenyér felajánlás, ősi rítus a mindenkori konfliktusok és ártó szándék bekítésére. Engesztelés. Szelíd közbenjárás, hol nem a valós megbocsátás a cél, hanem az ellentétek, viszályok és összeütközések oldása.

Arasznyi vastag földréteg két négyzetméteren, egy marék búza, némi vasanyag és egy speciális öntöző rendszer. A többi a természet dolga. Vetéstől az aratásig ezt a kiemelt, lebegni látszó búzatábla-fragmentet a természet, a forrás vize tartja életben. Ideális esetben ez a földszelet aratást és cséplést követően egy kilogramm búzaszemet ad, ami őrölve 60-70 dkg liszt. Ebből 1 kg kenyér sülni. Mindennek az ideje 3-4 hónap.

A forrás az összekötő elem múlt és jelen között. Régtől volt, van és vélhetőleg sokáig lesz is, kísérve és támogatva az évszázadok flóráját és faunáját, köztük az embert. Folytonos állandó, a hajdani malom alapja úgy, mint a jelenlegi emlékezés elemi feltétele, az elhintett mag éltetője.

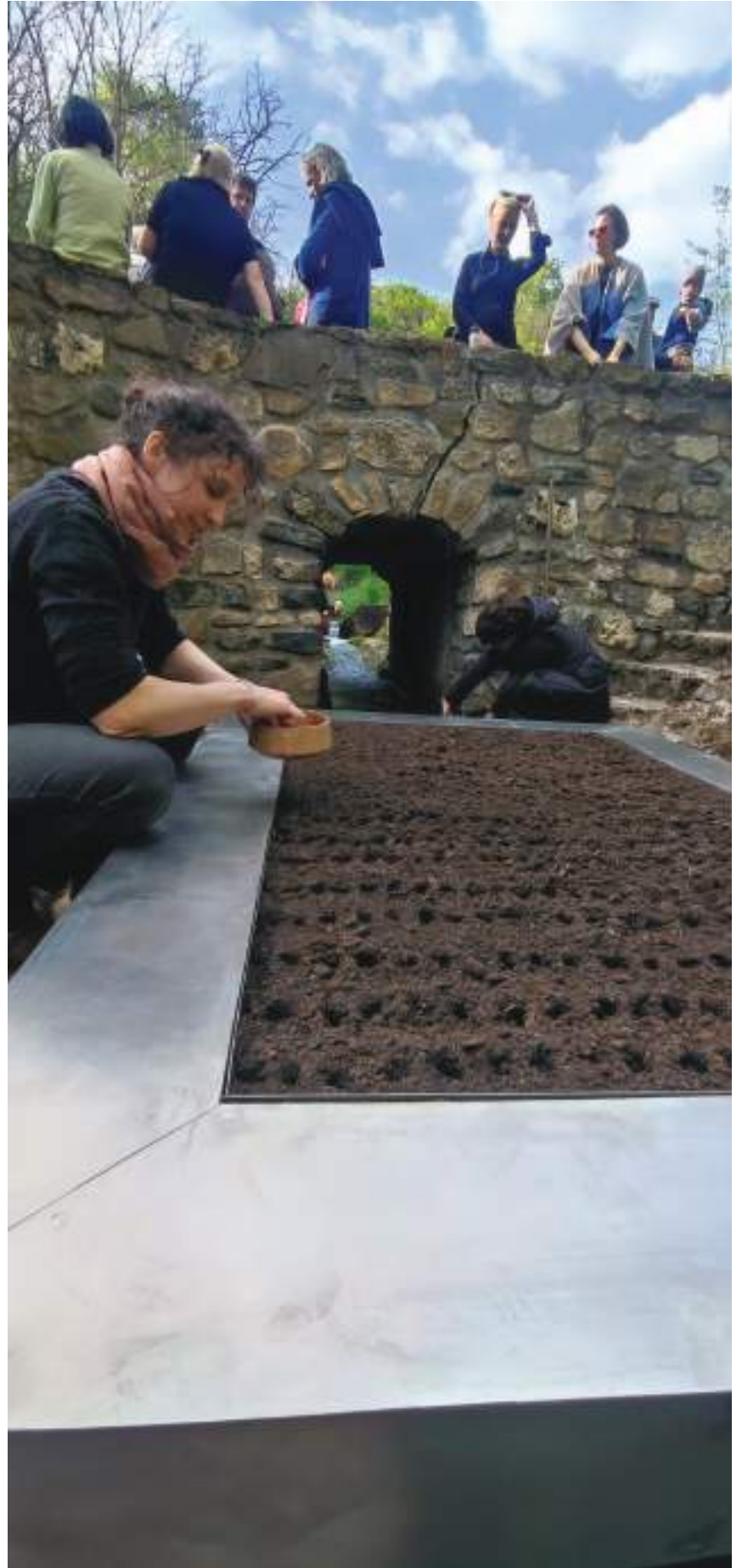
„Munkám során gyakran hagyom el a jól bevált, megszokott megoldásokat és anyagokat.”

A vetés folyamatának monotonitása, a forrás szüntelen, vég nélküli moraja, a sort sor alá, szemékként vetett búzaszemek szóttest idéző ritmusa az ültetés aktusának balladaszerű jelleget ad. A termőföld-szönyegnek története lesz, megmozdul, feléled. Kisarjad. A folyamat végpontja pedig a majdani aratás és kenyérsütés.

Szeretek kísérletezni. Munkám során gyakran hagyom el a jól bevált, megszokott megoldásokat és anyagokat. Ennek kellemes hozománya, hogy izgalmas, új szakmákat vagyok kénytelen – a feladathoz szükséges mértékben – megtanulni. Így tettem szert például a bádigos mesterség alapjaira, tanultam meg hímezni, papírt meríteni, vagy vályogot vetni. A kapolcsi búzaföldem tervezési fázisában elsők közt a gabonatermesztéssel kapcsolatos mezőgazdasági ismereteimet kellett jelentősen bővítenem. A vasláda műszaki rajzához 3D programot használtam, ami szintén hasznos kitekintés a szobrászműterem klasszikus eszköztárából. Vele párhuzamosan az öntözőrendszer megtervezéséhez kellett sokat olvasnom tapasztalatokról és hibákról, míg a magam rendszerét kifejlesztettem. Előzménymentes, ennyi ismeretlen tényezőtől függő munkát tervezni kockázatos is. Hogy valóban működik-e, az csak a gyakorlatban derül ki.

... És mára kiderült, az önellátás működik, a búza szépen fejlődik. Jelenleg – 2 hónappal a vetés után – megjelentek a búzagalászkok, így a következő szakma, amibe valamelyest betekintést kell szerezniem, éppen a molnároké, a búza őrlése. Közben kitanulom, hogyan is arassam le, csépeljem ki a termést, majd a pékek már ismertebb világa következik.

Vetés

Növekedés

A HÍD Tájművészeti Ösvény

Aki már megfordult az Eger-patak völgyében, biztos hogy megérezte a táj, a természeti és épített környezet sajátos egyensúlyát, báját, szépségét. Ma már nem a malmok zajától hangos a vidék, azonban a patak medrét követő malmok sora még mindig különös hangulatot ad a tájnak, mesélnek és tanítanak. A malmok bezárásával az 50-es évek után úgy tűnt, hogy a vízimolnársággal együtt az épületek és a bennük szunnyadó tudás is eltűnik. A falvak őslakói a bebírókkal együtt védik, ápolják és forrásokat keresnek arra, hogy az épített örökség és a benne rejlő szakmai tudás emlékeit megőrizték. Ezzel a környék turisztikai vonzereje is megnő. Az Eger-patak mentén létrejött túraútvonal a Malmok Völgye pályázat (2016) keretében valósult meg, és az ezt a nyomvonalat követő HÍD Tájművészeti Ösvény szintén támogatással, a Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa keretében született. Az elkészült alkotásokkal az útvonal vonzereje, gondolatisága, élménygazdagsága tovább gyarapodott.

A malmok és vizek életet adtak az Eger-víz és mellékágai mentén fekvő falvaknak. Már a XII. századból van forrás az Almád monostorának adományozott két malomról. A következő századokból is számos érdekes, hiteles forrás beszél a patak menti falvak malmairól, ezekből tudjuk például, hogy Kapolcson már a XIII. században volt hat működő malom és hat malomhely. A patak maga is eltérő nevet viselt a különböző évszázadokban, vagy folyásának szakaszaitól és az azok szerinti települések korabeli jelentőségétől függően nevezték Almád-vízének, Kapolcsi-víznek, felső folyását Vázsonyi-, alsót Diszeli-víznek, de középkori forrásokban az Egregy elnevezés is gyakran előfordul. A helybeliek régen is és ma is a patak, víz, séd szavakat szinonimaként használják, ezzel is színesítve a leírásokat.

A malmok többsége tulajdonosáról vagy annak valamely családtagjáról, néha a malmot bérlő molnárról kapta a nevét. A 18-19. században mást jelentett malomtulajdonosnak és molnárnak lenni. A kettő nagyon ritkán ugyanaz. A malom tulajdonosa vagy a malom építtetője, öröklője az, akinek a tulajdonában volt a malom. A malomtulajdonos bérbe – árendába – adta a malmát az

KŐSZEGHY VAGY VARGA MALOM

A malmot a ház homlokzatán látható dátum szerint 1897-ben építették át alulcsapott kerekű malommá. Egy részvénytársaság volt ekkor és Varga-malomnak nevezték. 1926-ban vette át Kőszeghy Dezső. A két henger és a daráló teljesítménye Kőszeghy Dezső özvegye szerint a malom leállítását megelőző időszakban a 30 mázsát is elérte jó vízállásnál. 1948-ban motort szereltek fel, hogy rásegítsen a vízre, de rezgésétől megrepedt, majd később ki is dőlt az épület egyik sarka. A malmot 1951-ben a Malomipari Egyesülés leállította, de nem államosították, magántulajdonban maradt. 1977-ben jelenlegi tulajdonosa vette meg a malmot, és az épületet felújította. A molnárház és a melléképületei továbbra is a Kőszeghy család tulajdonában maradt.

FALUMALOM VAGY SZALLER MALOM

A malomajtó szemöldökhájaként belső oldalán olvasható vésett felirat szerint a malom első ismert építője N. Szabó Péter malombíró 1825-ből. 1852-ben Falu-malom néven szerepel. Szaller Imre 1927-ben korszerűsítette. Berendezése még ma is szinte hiánytalanul megvan. Csak nagyméretű, alulcsapos vízikereke, a kerék eredeti tölgyfa tengelye és a malomfő hiányzik. Őrlőszerkezete, berendezése az 1927. évi – átépítéskori – képet mutatja: két hengersizék, egy őrlőkőpár, síkszita, gabonatisztító- és daratisztító-gép, serleges felvonókkal. Az őrlőkőpár és a hengersizékek egymás mellett való működése egy különleges állapotot mutat. A falusi kis vízimalmok – megtartva a régiebb, köves őrlésre szolgáló őrlőkövet – sorra beépítik és használják a 19. század utolsó harmadától világszínvonalon működő magyar malomipari gépgyártás termékét, a hengersizéket és a síkszítát. Ez olyan adottság, ami a világ más részein nem általános, a kis vízimalmok másutt általában megrekedtek eredeti berendezéseiknél, a köves őrlésnél!
A malmot 2000-ben a Kapolcsi Kulturális és Természetvédelmi Egylet részben megújította, és malommúzeumot alakítottak ki benne. Az Egylet, a Falumalom és a Molnárház tulajdonosa, pályázatok segítségével felújította, működőképessé tette a malmot, megnyitotta azt a nagyközönség számára is

WALTER MALOM

Vajkai Zsófia és Kocsis Csaba kutatásai szerint a malom első ismert tulajdonosa a Barcza család volt. Utóbb több helyi molnár is birtokolta. 1912-ben leégett, de korszerűen újjáépítették. A falakat megemelték a ma látható magasságra, és a korábbi nád helyett eternittal fedték. A különálló malom és molnárház tetejét összekötötték. 1948-ban a malomkerék helyett egy Reich-rendszerű turbina került beszerelésre. Az államosításig (1951) Walter Ferenc tulajdonában állt, aki 1938-ban vette meg a malmot. Malomként 1951-ig üzemelt, akkor a Malomipari Egyesülés leállította, utána csak mint daráló üzemelt a Tsz kezelésében, majd Tsz-raktár volt. Az 1970-1980-as években a Terményforgalmi Vállalat lerakata volt. A malomnál a patak kettéválik, majd nem sokkal később újraegyesül. Az Eger-patak malomnál lévő vendégágát „feneketlen folyó”-nak nevezték. A gyerekek között kedvelt fürdőhely volt régen.

a Malmok Völgyében

arra jelentkező molnármesternek. Ha megvizsgálunk egy-egy kapolcsi malmot – de akár más malmokat is –, akkor számos névvel találkozunk ugyanazon malom esetében, attól függően, hogy ki volt éppen a malom bérlője vagy tulajdonosa.

Minden malomhoz tartozott egy árapasztó csatorna és egy főcsatorna. A zsilippel kettéválasztották a vizet a munka végzéséhez, illetve hagytak utat a másik oldalon a víz szabad folyásának. Erre azért volt szükség, hogy amennyiben a malmot javították vagy építettek benne valamit, akkor a vízikerek ne kapjon vizet. Érdekes sajátosság, hogy az Eger-vízen létesített vízimalmok építői nem az általánosan ismert megoldást választották a vízikerek működtetésére, vagyis nem a főmederből kilépő malomcsatornára építették a malmot, hanem közvetlenül a főmederbe, és az árapasztó csatornát használták a felesleges víz elvezetésére. A HÍD Tájművészeti Ösvény alkotásainak többsége kapcsolódik a malmokhoz és zsilipekhez.

Az 1800-as évek elején megalapították a Kapolcsi Molnár Céhet, amely részletesen szabályozta a mindennapi életet. A céheket az ipartestületek váltották fel. Az államosítás után a malmokat sorra bezárták vagy csak hagyták lassan elpusztulni. A közeli bauxit kitermelés miatt a patak vize is teljesen elapadt az 1980-as évek végére. A bányászat megszűnésével lassan feltöltődnek a réteg-vizek, és újra előtörnek a rég kiapadt források.

A HÍD Tájművészeti Ösvény célkitűzése, hogy a művészet eszközeivel felhívja a figyelmet a patakra, amely ezen a vidéken kulturálisan is meghatározó szerepet tölt be. A Malmok-Völgye túraútvonalon 13 malmot és malomromot, valamint az út mentén található 17 forrást, közkutat, víznyerőhelyet jelöltek meg. Az útvonal központi helyén, Monostorapáti és Vigántpetend között, Kapolcs központtal található az egyórányi sétával bejárható HÍD Tájművészeti Ösvény.

MEZRICZKY MALOM

Mezriczky Ferenc tulajdonosáról kapta mai nevét. Mezriczky Ferenc apja ugyancsak molnármester volt és Wöller István feljegyzése szerint Kapolcson a Sebesi- és Krajczár-malom között, egy már betemetődött malomcsatornán saját malma lehetett. A malom külön épült a lakástól és a gazdasági épületektől. 1915 körül Mezriczky a malmot emeleteresre építette át és délről lakást épített hozzá. A lakásból átjáró vezetett a malomba. Korszerűsítette a berendezést is, a malom teljesítménye így 20 mázsa/nap körül volt. Mezriczky Ferenc fiaival dolgozott, a legidősebb, Kálmán vette át tőle a malmot. A II. világháború után hamar üzembe állították a malmot és 1952-ig működtették. A Malomipari Egyesülés ekkor leállította, majd átadták a helyi tanácsnak. Özv. Mezriczky Kálmán lakott benne. A malom később felújítva és belülről átépítve Malompart étteremként üzemelt.

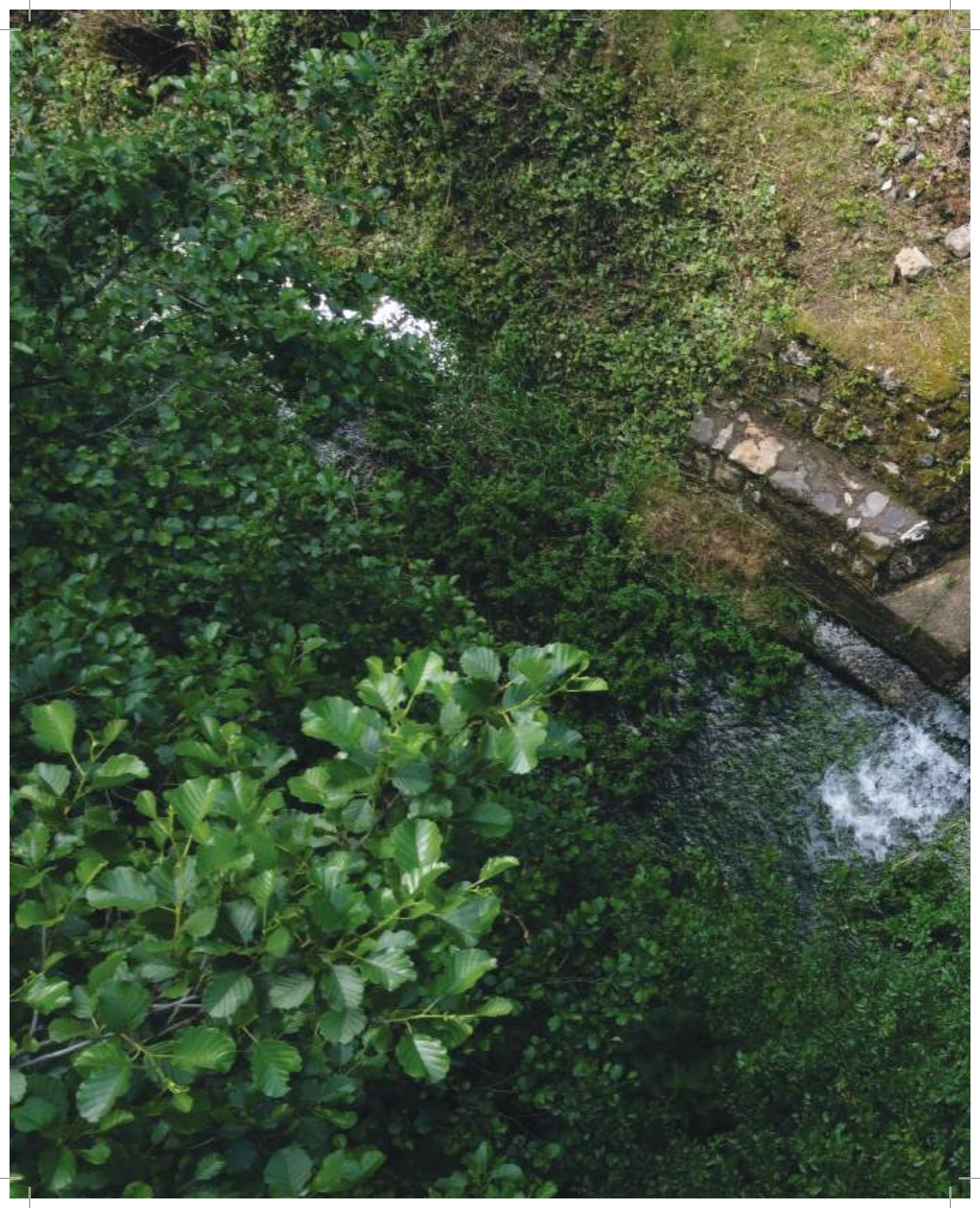
ROSSZ VAGY KASZÁS MALOM

Egy 1767-ben kelt árendás szerződés tanúsága szerint akkor már őrlő- és metszőmalom volt. Wöller István 1969-ben azt jegyezte fel, hogy az emlékezet szerint a malom utolsó tulajdonosa Kaszás Ferenc illetve Kaszás Kálmán voltak és őrlő- illetve metszőmalomként működött. Az elmondások szerint a malmot betyárok gyűjtötták fel, mert nem kaptak vacsorát. A faluban azonban azt hallani, hogy a malom még a Bagó nevezetű molnár idejében leégett, és utána már nem építették újjá. Folyamatosan pusztult, mára csak falainak romjai láthatóak, ezért kapta a „Rossz malom” nevet. A malom mellett forrás is volt, amit méteres fallal raktak ki. Amikor a falat rakták, az országutat 10-15 méterrel beljebb vitték, így az út rákerült a forrásra, ezért folyik az út alól. A forrás vize ráfolyt a folyóparton álló daráló oldalkerekére és azt egymaga elhajtotta.

SÁNDOR VAGY „MECCŐ” MALOM

A malom nevét, „Meccő”, az itt működő fűrészről és fűrésztelepről kapta. Tulajdonosa a deszkavágó üzem működtetése mellett bércsépléssel is foglalkozott itt. A Sándor-féle malom a kapolcsi vízimalmok közül a legfiatalabb. Ifj. Sándor János korábban az albertfalvai repülőgépgyár ellenőre és műszaki rajzolója volt, de az 1919-es események után kénytelen volt hazatérni Budapestről. Sándor János 1920-ban kapott engedélyt villamos áramfejlesztő telep létesítésére. A telep működéséhez szükséges vízmű és az épület hamarosan megépült. Egy 1928-as vízhasználati engedély szerint tovább bővítette vállalkozását és malom létesítésére kapott felhatalmazást. A malommal szemben, a patak északi oldalán épült meg Sándorék lakása 1927-ben. A metsző 1951-ig üzemelt, 1952-ben államosították, majd a Tsz vette használatba. A 1970-es évek végére a berendezést széthordták.

Kő Boldizsár

Kő Boldizsár művészcsaládba született: édesapja, Kő Pál szobrászművész fából faragott gyönyörű szobrokat, amelyeket édesanyja, Péterfy Gizella festőművész festett ki. Boldizsár ezeken a szobrokon játszott, ezek között nőtt fel. A Magyar Képzőművészeti Egyetemen, képgrafika szakon diplomázott 1998-ban. Az egyetemi évek alatt Balla Gábor szobrászművésszel együtt néprajzi könyveket lapozgattak, régi faragásokat néztek, felelevenítették a népi játékokat. Elhatározták, hogy festői térben mozgó szobrokat, mozgó játékokat készítenek. Így született meg első közös játszótérük, a Méhek élete 1999-ben. Kő Boldizsár azóta közel ötven népmesejátszóteret, játszóparkot és -házat tervezet. Legismertebb munkái a Zöld Péter Játszótér a Millenárison, Tündér Ilona a Holnemvolt Parkban, Mese kert a szentendrei Skanzenben és Holló Jankó Hollókőn.

Munkáját szobrászokból és festőművészekből álló stáb segíti. A mozgássérülteknek épülő játékokhoz az elemeket készen veszik, úgy építik be mesés környezetükbe.

Játszóterei mellett könyvillusztrációkat készít és bábszínházaknak is tervez díszleteket. Tervezett (és épített) játszóteret Barcelonába, Varsóba, a katalán Montblancba, sőt Indiába is. Mindig figyelembe veszi a hely néprajzi és történelmi hagyományait, legendáit.

A HÍD Tájművészeti Ösvény projektben Kő Boldizsár a Monostorapáti híd lábához álmodott patak-meghajtású óriásszobrokat: a női alak Jolán hercegnő, aki innen indult, hogy aztán a legnagyobb Katalán király felesége lehessen, a férfi alak pedig egy szerelmes molnárlegény. A legény és a leány egyenként három méter magas, testük fémváz, a malom vízkereke merevtengelyes meghajtással mozgatja a színes ruhákba bújtatott alakokat, úgy, hogy a legény feje folyamatosan forog. A szobrász ezzel a munkájával a Monostorapáti határában álló egykori bencés apátságához tartozó legendákról emlékezik meg.

Kő Boldizsár

Az egész úgy kezdődött, hogy szerettem volna a megszokottól eltérően kiállítani a munkáim. Azt kutattam, milyen olyan lehetőségek léteznek, amelyek a múzeumi és galériaterektől eltérőek. Közben változott a világ is, egyre több hétköznapi helyszín lépett elő kiállítótérre. Arra gondoltam, miért ne lehetne ilyen helyszín akár egy játszótér is. A gyerekek közelébe lehet vinni így a művészetet, és talán hozzá lehetne tenni egy keveset a vizuális nevelésükhöz is. Olyan volna, mint egy állandó kiállítás. Így jöttek létre a meseterek.

Nagyon sokat tanulmányoztam a népi hagyományokat, a régi technológiákat. A játékok között is rengeteg olyan van, ami régi népi játék felújított változata. Nekem nagyon fontos a letűnt paraszti világ, mindazzal együtt, amit képviselt.

Nosztalgikusan gondolok rá. Kicsit ennek is állítok emléket a faragott dolgaimmal. Hiszem, hogy sok mindent érdemes volna, még ha új köntösbe öltöztetve is, visszahonosítani belőle. Számomra nagyon szép, ahogyan régen az emberek éltek. Hogy kalákában dolgoztak, pénzt sem annyira használtak, a barátságokról, együttműködésekről szólt az élet. Még ha nehéz volt olykor, a köztük lévő kapcsolódás akkor is megmaradt mint összetartó erő. Olyasmí lehetett, mint amit egy olyan szimpóziumon, amilyen a HÍD-alkotóhét is volt, kicsiben

„Nosztalgikusan tekintek a régi paraszti világra, kicsit ennek is állítok emléket a faragott dolgaimmal.”

**Meseterei nemcsak az országot,
de az egész világot behálózzák
a Millenáristól a Ráckeresztúri
drogrehabilitációs intézet kertjén át
a Bethesda Gyermekkórházig.
Abától Visegrádig, Barcelonától Delhiig.
Ahogy a játécai, úgy a szobrai is
valamiféle viszonyrendszert feltételeznek
az egyén és a közösség,
a múlt és a jelen, a néphagyomány
és a modernitás vagy a valóság
és a mesevilág között.
Sajátosan kiállított,
használat alatt lévő műtárgyak.**

Kapcsolatokban rejlő erő

megtapasztaltunk: jöttek a falubeliek, főztek ránk, szerettek minket, segítették a munkánkat.

Ha alkotok, legyek akár itthon, akár a világ másik végén, mindig igyekszem a helyi történetekből inspirálódni. Amikor például egy Montblanc nevű középkori spanyol városkában építettem játszóteret, kimentem csak azért, hogy megszólítson a hely szelleme. Lerajzoltam az ottani templombelsőket, majd beleszőttem a tervekbe.

A Monostorapáti hídnál lévő szobroknak is Spanyolországig nyúlik az előzménye. Barcelonában készítettem egy játszóteret 8 évvel ezelőtt. A városvezetés azt kérte, hogy szóljon Jolán hercegnőről és Jakab királyról. Elképzelhetetlenül büszkék a nagy magyar királynéjukra, akihez sok pozitív történet köthető. Állítólag nemcsak csodálatos felesége volt a katalán királynak, aki szült az urának 10 gyereket, hanem minden egyéb szempontból is mellette állt, támogatta az uralkodásban.

Azzal, hogy Monostorapátiban a régi gát megmaradt területén felállítottuk Jolán hercegnő és a molnárlegény 4 méteres figuráját, nemcsak a saját múltunk, hanem Spanyolország felé is hidat ácsoltunk. Történelmi pillanatot jelenít meg a szoborkonstrukció: Jolán hercegnő, mielőtt hozzáment volna Jakab királyhoz, a teljes udvartartásával nekiindult Európának, és útközben megszállt Monostorapátiban. A háromméteres vízikerek által meghajtott integetésével a lány nemcsak a molnárlegénytől, de Magyarországtól is búcsúzik. Benne van ebben a kompozícióban a szerelem is. A patak mint szerelempatak, a kerék pedig szerelemkerék, ami forog nő és férfi között. Kicsit belefaragtam édesanyámat és édesapámat is az arcokba.

Nemrégiben veszítettem el őket, rájuk is emlékezem ezekkel a szobrokkal.

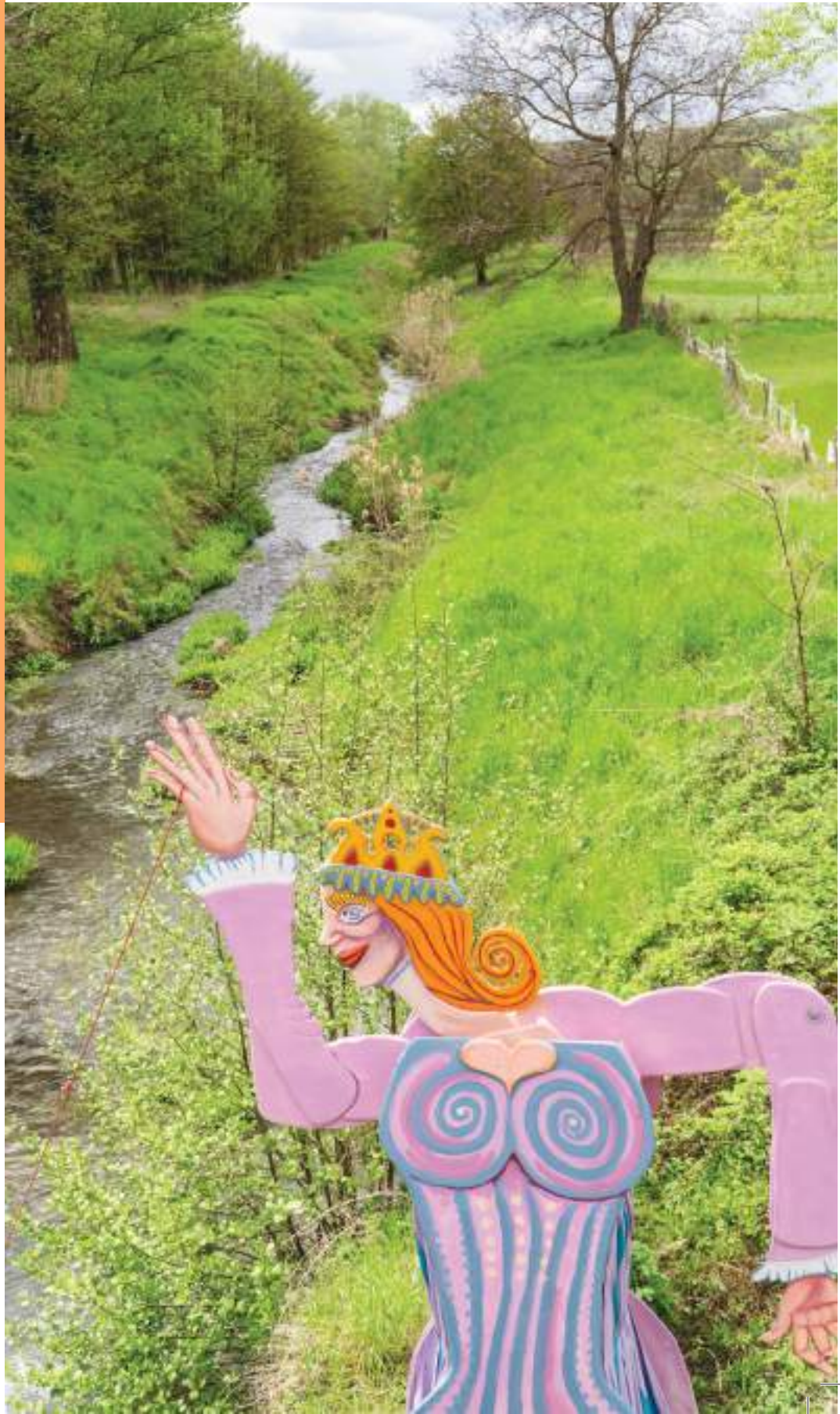
Kapolcs és környéke amúgy is nagyon közel áll a szívemhez, legalább 25 éve díszkalopcsinak mondom magam. Szinte haza jövök ide alkotni.

A Tájművészeti ösvény gondolata ráadásul tökéletesen egybevág mindazzal, amiért elkezdtem mesejátszótereket építeni. Akik odamennek megnézni az alkotásokat, nem egy galériában ülnek és pogácsát esznek, hanem leheverednek a fűbe, sétálnak a gyönyörű patakparton. Kicsit olyan ez, mint a kincskeresés: megy az ember egy különleges helyszínen, és egyszer csak talál egy szobrot.

A HÍD-projektben az is csodálatos volt számomra, hogy a vízzel lehetett dolgozni. Már nagyon régóta keresem a kapcsolatot ezzel az elemmel. Van egy elképzelésem egy vízmeghajtású vidámparkra, de vízgalérián is gondolkodtam korábban. Itt, most, kicsiben, minden egyben megvalósulhatott.

„Olyan ez, mint a kincskeresés: megy az ember egy különleges helyszínen, és egyszer csak talál egy szobrot.”

Aki nélkül nem valósulhatott volna meg a program:
Márta István, a Kapolcsi Kulturális és Természetvédelmi Egylet elnöke

A HÍD Tájművészeti Ösvény

A projekt vezetője és a kiadvány szerkesztője:
Kovács Rózsa

Külön köszönet
Sivó Imrének a támogatásért,
Márvány Péter Kapolcs, Győriványi Dániel Vigántpetend, Takács Péter Monostorapáti és
Fábry Szabolcs Nagyvázsony polgármestereinek, valamint a falvak lakóinak az együttműködésért

A stáb:
Meszes Timi, Bogdán Gábor, Mészáros Zsuzsa, Borovszki Bea,
Kunszt Kollektív tagjai

Akik fotózták:
Göntér Eszter, Becze Anita, Holzer Balázs

Akik írták:
Kaposi Dorka, Csejtei Orsolya

Aki megolvasta:
Csejtei Orsolya

Akik a háttéranyagot készítették:
Barkóczy Flóra, Kocsis Csaba, Baukovác Krisztina, Bocskay Ili

Aki a terveket formába öntötte:
Kardos Tibor, Barna Jakab, Sivó Benjamin

Támogató:
Veszprém-Balaton2023 Európa Kulturális Főváros

Köszönet minden önkéntesnek

Kiadja:
A Kapolcsi Kulturális és Természetvédelmi Egylet
2023